

ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
8° ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΗΜΕΡΙΔΑΣ
16-17 ΜΑΪΟΥ 2014

**Μεταμορφώσεις της Σωματικότητας:
Τέχνη - Σώμα - Τεχνολογία**

ΙΟΝΙΟΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑ

Συνδιοργάνωση:

Τμήμα Τεχνών Ήχου και Εικόνας

Περιφέρεια Ιονίων Νήσων

8ο ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

Διημερίδα

Μεταμορφώσεις της Σωματικότητας: Τέχνη - Σώμα - Τεχνολογία

16-17 Μαΐου 2014, Ιόνιος Ακαδημία, Κέρκυρα

Συνδιοργάνωση: Τμήμα Τεχνών Ήχου και Εικόνας του Ιονίου Πανεπιστημίου και Περιφέρεια Ιονίων Νήσων

Επιστημονική επιτροπή:

Μαριάννα Στραπατσάκη, *Ιόνιο Πανεπιστήμιο*

Νικόλαος Κανελλόπουλος, *Ιόνιο Πανεπιστήμιο*

Γιάννης Ζάννος, *Ιόνιο Πανεπιστήμιο*

Έλενα Χαμαλίδη, *Ιόνιο Πανεπιστήμιο*

Κωνσταντίνος Τηλιγάδης, *Ιόνιο Πανεπιστήμιο*

Olga Rombo, *Κέντρο Φιλοσοφίας της Επιστήμης, Πανεπιστήμιο της Λισαβόνας, Πορτογαλία*

Κατερίνα Κοσκινά, *Πρόεδρος του Κρατικού Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης και Καλλιτεχνική Διευθύντρια του Ιδρύματος Ιωάννου Φ. Κωστόπουλου*

Parul Dave Mukherji, *Πανεπιστήμιο Jawaharlal Nehru, Νέο Δελχί, Ινδία*

Ειρήνη Μαυρομάτη, *Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο*

Άννα Χατζηγιαννάκη, *Πρόεδρος της ΜΚΟ ARTOPOS για την Τέχνη και την Τεχνολογία*

Οργανωτική επιτροπή:

Μαριάννα Στραπατσάκη, *Ιόνιο Πανεπιστήμιο*

Ανδρέας Φλώρος, *Ιόνιο Πανεπιστήμιο*

Νταλίλα Ονοράτο, *Ιόνιο Πανεπιστήμιο*

8ο ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

Διημερίδα

Μεταμορφώσεις της Σωματικότητας: Τέχνη - Σώμα - Τεχνολογία

16-17 Μαΐου 2014, Ιόνιος Ακαδημία, Κέρκυρα

Συνδιοργάνωση: Τμήμα Τεχνών Ήχου και Εικόνας του Ιονίου Πανεπιστημίου και Περιφέρεια Ιονίων Νήσων

Παρασκευή 16 Μαΐου 2014

08:30 Υποδοχή και εγγραφές

09:00 Χαιρετισμοί

09:30 Συνεδρία 1 - Συντονισμός: Ανδρέας Φλώρος, Επίκουρος Καθηγητής, ΤΤΗΕ, ΙΠ

1.1. Το σύστημα ηχητικής προβολής του ΕΡΗΜΕΕ: παρόν και προοπτικές εξέλιξης της σχέσης σώματος - κίνησης - ηχητικής χωροθέτησης κατά τη διάχυση ηλεκτροακουστικής μουσικής, Φίλιππος Θεοκαρίδης, Υποψήφιος Διδάκτωρ, ΤΜΣ, ΙΠ και Ανδρέας Μνιέστρης, Αναπληρωτής καθηγητής, ΤΜΣ, ΙΠ.

1.2. Μουσικές Πειθαρχίες: η σωματικότητα ως χωρική συνθήκη κατά την ερμηνεία του ακροάματος, Βασίλης Αρωνίδης, Αρχιτέκτων Μηχανικός ΕΜΠ, Μουσικός Μεταπτυχιακός Φοιτητής (Msc).

1.3. Αφή και δόνηση: Ακούγοντας τα ηχοτόπια των κωφών, Παναγιώτης Πανόπουλος, Κοινωνικός Ανθρωπολόγος, Μόνιμος Επίκουρος Καθηγητής, Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, Παν. Αιγαίου.

11:00 Διάλειμμα καφέ

11:30 Κεντρική ομιλία I - Συντονισμός: Μαριάννα Στραπατσάκη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, ΤΤΗΕ, ΙΠ

Η επέκταση του σώματος στο ζωντανό περφόρμανς, Michele Sambin, Σκηνοθέτης θεάτρου και ταινιών, βίντεο-καλλιτέχνης, μουσικός και ζωγράφος, Καθηγητής παραστατικών τεχνών, Παν. Πάδοβας.

12:30 Πασουσιάσεις Poster και Προβολή I

- Η μεταμόρφωση της φωνής σε ηχόχρωμα διαμέσου της σύνθεσης για φλάουτο και ηλεκτροακουστικά μέσα, Ανδρέας Μνιέστρης, Αναπληρωτής Καθηγητής, ΤΜΣ, ΙΠ, Μυρτώ Κορκοκίου, Υποψήφια Διδάκτωρ, ΤΜΣ, ΙΠ και Απόστολος Λουφόπουλος, PhD, Επίκουρος Καθηγητής, ΤΤΗΕ, ΙΠ.

- noTours Athens: Η πόλη-παρτιτούρα και ο Μπωντλαίρ με ακουστικά, Γιώργος Σαμαντάς, Κοινωνικός Ανθρωπολόγος, Sound Artist, DJ.

- Συν-προυσίες: αναπαραστατικές προσεγγίσεις της σωματικής συνύπαρξης σε μεικτά περιβάλλοντα, Χρύσα Παπασαράντου, Υποψήφια Διδάκτωρ, Τμ. Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, Παν. Θεσσαλίας και Έβελυν Γαβρήλου, Αρχιτέκτονας Μηχανικός, ΕΜΠ.

- Το Σκεπτόμενο Σώμα στον Ενσώματο Χώρο, Σταύρος Μουρζουρέλλης, Αρχιτέκτονας.

- Το Ανθρώπινο Σώμα, Αναλογίες, Ζώνες, Επιδράσεις, Δυναμική, Γεώργιος Τσιούρης, Ζωγράφος, Καθηγητής, Τμ. Γραφιστικής, Σχολή Καλλιτεχνικών Σπουδών, ΤΕΙ Αθήνας.

- Σώμα και Χώρος στην Εικαστική Πρακτική, Ανδρέας Σιτορέγκο, Εικαστικός, Εκπαιδευτικός.

13:30 Διάλειμμα για γεύμα

14:30 Συνεδρία 2 - Συντονισμός: Ανδρέας Γιαννακούλοπουλος, Λέκτορας, ΤΤΗΕ, ΙΠ

2.1. Το Σώμα ως Λεξ Εικον, Φώτης Καγγελάρης, Δρ. Ψυχοπαθολογίας.

2.2. Επαυξάνοντας τον καλλιτέχνη-flaneur: «Βοτανολογώντας», «υφαίνοντας» και «συντονίζοντας» γεωγραφίες της αστικής εμπειρίας, Βασίλης Ψαρράς, Εικαστικός, Υποψήφιος Διδάκτορας, Goldsmiths University of London, Ηνωμένο Βασίλειο.

2.3. Διαμοιρασμοί του χώρου, Βασίλειος Μπούζας, Εντεσταλμένος Λέκτορας, Τμ. Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών, Παν. Δυτικής Μακεδονίας.

16:00 Διάλειμμα καφέ

16:30 Συνεδρία 3 - Συντονισμός: Έλενα Χαμαλίδη, Επίκουρος Καθηγήτρια, ΤΤΗΕ, ΙΠ

3.1. Το σχέδιο και το χρώμα αποκαλύπτουν ψυχοδυναμικές καταστάσεις του ανθρωπίνου σώματος, Άννα Μπενάκη, Ζωγράφος, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Τμ. Γραφιστικής, ΤΕΙ Αθήνας.

3.2. Από το υβριδικό σώμα στο mannequin, Περικλής - Νικόλαος Μικωνιάτης, Ιστορικός Τέχνης.

3.3. Από την Αρτωική ωμότητα στο άυλο σώμα των παραστάσεων μεικτών μέσων. Θεωρητικές εν-τασεις, Δημήτρης Μουμούρης, Θεωρητικός - Ερευνητής παραστατικών τεχνών.

18:00 Κλείσιμο 1ης ημέρας.

8ο ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

Διημερίδα

Μεταμορφώσεις της Σωματικότητας: Τέχνη - Σώμα - Τεχνολογία

16-17 Μαΐου 2014, Ιόνιος Ακαδημία, Κέρκυρα

Συνδιοργάνωση: Τμήμα Τεχνών Ήχου και Εικόνας του Ιονίου Πανεπιστημίου και Περιφέρεια Ιονίων Νήσων

Σάββατο 17 Μαΐου 2014

09:00 Υποδοχή και εγγραφές

09:30 Συνεδρία 4 - Συντονισμός: Νικόλαος Κανελλόπουλος, Καθηγητής, ΤΤΗΕ, ΙΠ

4.1. Σώμα και Πρόσωπο στους εικονικούς κόσμους του διαδικτύου: από τα Cyborg στα «Άβαταρ», Νεφέλη Δημητριάδη, Δρ. Αισθητικής, Τέχνη και Τεχνολογία της Εικόνας, Διδάσκουσα, Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών Αθηνών.

4.2. Το Διευφυλικό Σώμα ως Παράδειγμα Σχεδιασμού, Δήμητρα Βογιατζάκη, Αρχιτέκτων - Μηχανικός ΕΜΠ.

4.3. Μια ανάλυση από τη σκοπιά ενός εμβρυολόγου, Adam Zaretsky, Επισκέπτης Επίκουρος Καθηγητής, Τμ. Media Arts, Marist College, ΗΠΑ.

11:00 Διάλειμμα καφέ

11:30 Κεντρική ομιλία 2 - Συντονισμός: Κωνσταντίνος Τηλιγάδης, Επίκουρος Καθηγητής, ΤΤΗΕ, ΙΠ

Τέχνη και Επανασχεδιασμός του Σώματος, Άννα Χατζηγιαννάκη, Ιστορικός Τέχνης, πρόεδρος της ΜΚΟ ARTOPOS για την τέχνη και την τεχνολογία.

12:30 Παρουσιάσεις Poster και Προβολή II

- Το φωτογραφημένο σώμα: Από τον Hippolyte Bayard στο ανώνυμο selfie της ψηφιακής εποχής, Ηώ Πάσχου, Δρ. Ιστορίας της Τέχνης (Paris I - Sorbonne), Διδάσκουσα, Τμ. Φωτογραφίας, ΤΕΙ Αθηνών.

- Το Σώμα ως Λεξ Εικόν, Φώτης Καγγελάρης, Δρ. Ψυχοπαθολογίας.

- Πολιτικές αναπαραστάσεις του σώματος στο έργο του Raymond Depardon, Παναγιώτης Παπαδημητρόπουλος, Επίκουρος Καθηγητής Φωτογραφίας, Τμ. Εικαστικών και Επιστημών της Τέχνης, Παν. Ιωαννίνων.

- Πως αποτυπώνεται το γυναικείο σώμα στην τέχνη ως αντικείμενο λατρείας και ως μέσο τελετουργίας, Συμεών Νικολιάδης, Φιλολόγος, Ειδικός Επιστημονικός Συνεργάτης Διδακτικής στο Ανοικτό Ίδρυμα Εκπαίδευσης και Καλλιόπη Τσάνταλη, Καθηγήτρια Αγγλικής Γλώσσας & Φιλολογίας, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια των Επιστημών Αγωγής, Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου.

- Αλλοιώσεις της ηδονής και της οδύνης. Ο Francis Bacon στο Τελευταίο ταγκό στο Παρίσι, Δέσποινα Πούλου, Υποψήφια Διδάκτωρ Φιλοσοφίας, ΑΠΘ.

- Η μεταμόρφωση του σώματος, Μπάμπης Βενετόπουλος, Εικαστικός, Λέκτορας, Τμ. Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών, Σχολή Καλών Τεχνών, ΑΠΘ.

13:30 Διάλειμμα για γεύμα

14:30 Συνεδρία 5 - Συντονισμός: Νταλίλα Ονοράτο, Λέκτορας, ΤΤΗΕ, ΙΠ

5.1. Προσωπογραφία των σωμάτων με τατουάζ κατά τον 19ο και 20ο αιώνα, María Inés Plaza-Lazo, Ku University of Eichstätt, Γερμανία.

5.2. SKIN-less, Ξενοφών Μπήτσικας, Εικαστικός, Αναπληρωτής Καθηγητής, Τμ. Πλαστικών Τεχνών και Επιστημών της Τέχνης, Παν. Ιωαννίνων και Πολυξένη Μάντζου, Αρχιτέκτων, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Τμ. Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης.

5.3. Στον αστερισμό μιας σκάσης, Αθανασία Βιδάλη-Σούλα, Υποψήφια Διδάκτωρ, ΤΤΗΕ, ΙΠ.

16:00 Διάλειμμα καφέ

16:30 Συνεδρία 6 - Συντονισμός: Γιάννης Δεληγιάννης, Λέκτορας, ΤΤΗΕ, ΙΠ

6.1. Η οικειότητα στην κινηματογραφική ερμηνεία: Πειραματική σκηνοθεσία και πρακτικές υποκριτικής στον ψηφιακό κινηματογράφο, Michael Andrew Morgan, European Film College, Δανία.

6.2. Όταν ο θεατής γίνεται ο πρωταγωνιστής: Τα Διακλαδωμένα Μονοπάτια, Bruno Mendes da Silva, Centro de Investigaçao em Artes e Comunicaçao, Universidade do Algarve, Πορτογαλία.

6.3. Το ελεγχόμενο σώμα υπό το πρίσμα των πρακτικών του human trafficking. Πέντε αφηγηματικά animation spots από την συνεργασία του ΤΕΙ Αθήνας και του οργανισμού THE NO PROJECT, Ελένη Μούρη, Επίκουρος Καθηγήτρια Animation, Τμ. Γραφιστικής, ΤΕΙ Αθήνας.

18:00 Κλείσιμο διημερίδας.

8ο ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

Διημερίδα

Μεταμορφώσεις της Σωματικότητας: Τέχνη - Σώμα - Τεχνολογία

16-17 Μαΐου 2014, Ιόνιος Ακαδημία, Κέρκυρα

Συνδιοργάνωση: Τμήμα Τεχνών Ήχου και Εικόνας του Ιονίου Πανεπιστημίου και Περιφέρεια Ιονίων Νήσων

Παρασκευή 16 Μαΐου 2014

09:30 Συνεδρία 1

Συντονισμός: Ανδρέας Φλώρος, Επίκουρος Καθηγητής, ΤΤΗΕ, ΙΠ

1.1. Το σύστημα ηχητικής προβολής του ΕΡΗΜΕΕ: παρόν και προοπτικές εξέλιξης της σχέσης σώματος - κίνησης - ηχητικής χωροθέτησης κατά τη διάχυση ηλεκτροακουστικής μουσικής

Φίλιππος Θεοχαρίδης

Υποψήφιος Διδάκτορας, ΤΜΣ, ΙΠ

Ανδρέας Μνιέστρης

Αναπληρωτής Καθηγητής, ΤΜΣ, ΙΠ

Στο ΕΡΗΜΕΕ αναπτύσσεται τα τελευταία χρόνια ένα σύστημα διάχυσης (diffusion) ηλεκτροακουστικής μουσικής διαρκώς προσαρμοζόμενο στις εξελίξεις των ψηφιακών τεχνολογιών εγγραφής/επεξεργασίας/αναπαραγωγής του ήχου. Το σύστημα αυτό, παρόλα αυτά, χρησιμοποιεί ακόμα για τον έλεγχο της χωροθέτησης (spatialization) το καθιερωμένο πρότυπο, δηλαδή τη χρήση συστήματος δρομέων (faders). Το μοντέλο αυτό βασισμένο σε ένα κινησιολογικό παράδειγμα εστιασμένο στην κίνηση των δακτύλων παρουσιάζει διάφορους περιορισμούς όσο μεγαλώνουν οι διαστάσεις της χωροθέτησης (τα κανάλια διάχυσης) και όσο πιο πολύπλοκες γίνονται οι ανάγκες της χωροθέτησης του ίδιου του προς διάχυση υλικού. Επιπλέον το πρότυπο αυτό επιβάλλει μια μη διαισθητική σχέση μεταξύ σωματικής κίνησης (gesture) και ηχητικής κίνησης/εντοπισμού. Από την άλλη, η υπάρχουσα τεχνολογία μας επιτρέπει τη χρήση εναλλακτικών διεπαφών χρήστη όπως οθόνες αφής, αισθητήρες κίνησης διαφόρων τύπων κα., με τη χρήση των οποίων μπορούμε να αντλήσουμε πληροφορία από την κίνηση του σώματος του εκτελεστή, επιτρέποντάς μας να επαναπροσδιορίσουμε αυτό το μοντέλο. Στην εργασία μας αυτή παρουσιάζουμε τις βασικές λειτουργίες του παρόντος συστήματος και προτείνουμε έναν αριθμό βελτιώσεων με βάση τον επαναπροσδιορισμό της σχέσης σώματος - κίνησης - ηχητικής χωροθέτησης. Για το σκοπό αυτό παρουσιάζονται επιπλέον άλλα ανάλογα συστήματα χωροθέτησης του ήχου, καθώς και σχετική έρευνα πάνω σε εναλλακτικά μοντέλα διεπαφής σώματος - κίνησης - ηχητικής χωροθέτησης, ενώ επιχειρείται συγκριτική ανάλυσή των παραπάνω συστημάτων ως προς την υποστήριξη ή τη δυνατότητα ενσωμάτωσης τέτοιων διεπαφών.

Λέξεις-κλειδιά: σώμα, κίνηση, διεπαφή, χωροθέτηση ήχου.

1.2. Μουσικές Πειθαρχίες: η σωματικότητα ως χωρική συνθήκη κατά την ερμηνεία του ακροάματος

Βασίλης Αρωνίδης

Αρχιτέκτων Μηχανικός ΕΜΠ, Μουσικός

Σε μια προσπάθεια διερεύνησης της σχέσης της αρχιτεκτονικής του μουσικού και του χωρικού πεδίου με το ανθρώπινο σώμα, αντικείμενο της εισήγησης θα είναι η προσέγγιση των πρώτων εννοιών σχετικά με το πώς η ηχητική

8ο ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

Διημερίδα

Μεταμορφώσεις της Σωματικότητας: Τέχνη - Σώμα - Τεχνολογία

16-17 Μαΐου 2014, Ιόνιος Ακαδημία, Κέρκυρα

Συνδιοργάνωση: Τμήμα Τεχνών Ήχου και Εικόνας του Ιονίου Πανεπιστημίου και Περιφέρεια Ιονίων Νήσων

γραμματική συνδιαλλάγεται και αλληλεπιδρά με τον χώρο και τους ανθρώπους που τον κατοικούν. Η αναζήτηση μηχανισμών με τους οποίους η αρχιτεκτονική του χωρικού πεδίου ανασυντάσσει το ηχητικό γεγονός και αντίστοιχα αυτών με τους οποίους το ηχητικό πεδίο παράγει αρχιτεκτονικό γεγονός αποτελούν βασικούς στόχους αυτής της έρευνας. Θεωρώντας ότι η αρχιτεκτονική χτίζεται από τα ίδια τα σώματα ή τη διάταξη των σωμάτων και όχι μόνο από τον χώρο που τα εγκιβωτίζει, βασικός στόχος της μελέτης είναι η κατανόηση των τρόπων με τους οποίους ο χώρος επιβάλλει διαφορετικού τύπου πειθαρχίες στους ανθρώπους, οι οποίες μεταφράζονται σε διαφορετικές στρατηγικές στο εσωτερικό του. Η εισήγηση θα αναπτυχθεί χρησιμοποιώντας τρία παραδείγματα στα οποία διαφορετικού τύπου συλλογικότητες και διαφορετικές δομές μουσικών έργων αντιστοιχούνται σε διαφορετική αρχιτεκτονική χώρου και διαφορετική σωματική συμπεριφορά. Το πρώτο παράδειγμα που θα σχολιαστεί είναι το θρησκευτικό έργο “Hodie Compete Sunt” του Giovanni Gabrieli, αναζητώντας το ρόλο του ακροάματος ως συμμορφωτική συνθήκη. Στη συνέχεια θα αναλυθούν βασικά στοιχεία των παραδοσιακών τραγουδιών των Αυτοκθόνων της Αυστραλίας, γνωστά ως “Τα μονοπάτια των τραγουδιών”, σε μια προσπάθεια νοηματοδότησης της μουσικής ως μέσου συσχέτισης του ανθρώπινου σώματος με τον τόπο. Η εισήγηση θα ολοκληρωθεί με αναφορά στη γέννηση της τζαζ μουσικής, επιχειρώντας την προσέγγιση εννοιών, στοιχείων και σχέσεων που προσδιορίζουν ένα ακρόαμα ως συνθήκη ανομίας. Μέσα από τα παραδείγματα θα επιχειρηθεί η συγκρότηση εννοιολογικών εργαλείων για την κατανόηση των τρόπων με τους οποίους ο άνθρωπος συνεκφράζεται σωματικά με τον χώρο και συμμορφώνεται στους ποικίλους χωρικούς κανόνες. Πάντα υπό το πρίσμα της πολυαισθητηριακής αντίληψης του χώρου, θα αναζητηθεί ο ρόλος της αρχιτεκτονικής ως κυρίαρχο κανονιστικό και ηθικό υπόστρωμα κατά την ερμηνεία του ακροάματος.

Λέξεις-κλειδιά: μουσική, αρχιτεκτονική, σωματικότητα, πειθαρχία.

1.3. Αφή και δόνηση: Ακούγοντας τα ηχοτοπία των κωφών (Touch and Vibration: Hearing Deaf Soundscapes)

Παναγιώτης Πανόπουλος

Κοινωνικός ανθρωπολόγος, Μόνιμος Επίκουρος Καθηγητής, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας,

Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Ο κόσμος των κωφών δεν είναι ένας κόσμος από τον οποίο απουσιάζει η αίσθηση του ήχου, αλλά όπου ο ήχος γίνεται αισθητός δια της αφής και της δόνησης, παρά δια της ακοής. Ποιες είναι οι συνέπειες αυτής της διαπίστωσης για την πολυαισθητηριακή πρόσληψη του ήχου και της μουσικής από κωφούς και ακούντες; Τι σημαίνει το ότι ο ήχος αφορά την αφή όσο και την ακοή (ή ότι η ακοή είναι εξίσου αφή) και ότι το σώμα δονείται από τις ακουστικές εντυπώσεις τουλάχιστον όσο και το αυτί τις ακούει; Η παρουσίαση θα στηριχτεί σε παραδείγματα κωφών μουσικών, από την avant-garde και την experimental έως το rave και το rap, αλλά και σε παραδείγματα μουσικών και εικαστικών πειραματισμών που αποσταθεροποιούν τα όρια του σώματος και των αισθήσεων μέσω οριακών καλλιτεχνικών επιτελέσεων.

Λέξεις -κλειδιά: Ήχος, μουσική, κώφωση, αισθήσεις, επιτέλεση.

8ο ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

Διημερίδα

Μεταμορφώσεις της Σωματικότητας: Τέχνη - Σώμα - Τεχνολογία

16-17 Μαΐου 2014, Ιόνιος Ακαδημία, Κέρκυρα

Συνδιοργάνωση: Τμήμα Τεχνών Ήχου και Εικόνας του Ιονίου Πανεπιστημίου και Περιφέρεια Ιονίων Νήσων

11:30 Κεντρική Ομιλία 1

Συντονισμός: Μαριάννα Στραπατσάκη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, ΤΤΗΕ, ΙΠ

Η επέκταση του σώματος στο ζωντανό περφόρμανς

Michele Sambin

Σκηνοθέτης θεάτρου και ταινιών, βίντεο-καλλιτέχνης, μουσικός και ζωγράφος, καθηγητής παραστατικών τεχνών στο Πανεπιστήμιο της Πάδοβας

Στο επίκεντρο της ερευνάς μου βρίσκεται η ζωντανή σχέση του ερμηνευτή με το κοινό. Όλα ξεκινούν από το σώμα και την έμφυτη ενέργειά του. Η τεχνολογία είναι το μέσο που μου επιτρέπει να διευρύνω τις δυνατότητες του. Ξεκίνησα το μεγάλο καλλιτεχνικό μου μονοπάτι κατά τη δεκαετία του '70 μέσω μιας ανάλυσης που εκείνη την εποχή θεωρούταν το νέο μέσο, το βίντεο. Δημιούργησα πολλά οπτικοακουστικά έργα στα οποία το σώμα μου μετουσιωνόταν σε πολλά άλλα σώματα, τα οποία αλληλεπιδρούσαν μεταξύ τους. Αυτή η πρωτοποριακή εμπειρία οδήγησε, ακολούθως, σε ένα θεατρικό εγχείρημα. Το 1980 δημιούργησα μαζί με την Pierangela Allegro την Tam Teatromusica μία ομάδα καλλιτεχνών η οποία μέσα σε τριάντα χρόνια δραστηριότητας έχει καταφέρει να πραγματοποιήσει multimedia δημιουργίες για τη θεατρική σκηνή. Κατά τη διάρκεια της παρουσίας θα προταθεί μια σειρά από αποσπάσματα που καταγράφουν την ερευνητική εξέλιξη της σταδιοδρομίας μου.

8ο ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

Διημερίδα

Μεταμορφώσεις της Σωματικότητας: Τέχνη - Σώμα - Τεχνολογία

16-17 Μαΐου 2014, Ιόνιος Ακαδημία, Κέρκυρα

Συνδιοργάνωση: Τμήμα Τεχνών Ήχου και Εικόνας του Ιονίου Πανεπιστημίου και Περιφέρεια Ιονίων Νήσων

12:30 Παρουσιάσεις Poster και Προβολή 1

Η μεταμόρφωση της φωνής σε ηχόχρωμα

διαμέσου της σύνθεσης για φλάουτο και ηλεκτροακουστικά μέσα

Ανδρέας Μνιέστρης

Αναπληρωτής καθηγητής ΤΜΣ, ΙΠ

Μυρτώ Κορκοκίου

Υποψήφια Διδάκτωρ, ΤΜΣ, ΙΠ

Απόστολος Λουφόπουλος

PhD, Επίκουρος Καθηγητής, ΤΤΗΕ, ΙΠ

Ο ήχος του φλάουτου παράγεται από τον ανθρώπινο μηχανισμό της αναπνοής σε συνάρτηση με το ίδιο το σώμα του οργάνου. Λόγω του ανοικτού επιστομίου του δίνεται η δυνατότητα χρήσης ποικίλων φωνητικών ήχων. Οι ήχοι αυτοί μπορεί να είναι αυτούσιοι φωνητικοί ήχοι (απαγγελία, τραγούδι, χρήση φωνημάτων και συλλαβών, κραυγές, αναστεναγμοί), συνδυασμένοι ήχοι (ήχος φλάουτου μαζί με ήχο φωνής), άηχοι φωνητικοί ήχοι (ψίθυροι, χρήση άηχων και ηχηρών σύμφωνων φωνημάτων και συμφωνικά συμπλέγματα, ηχηρής αναπνοής, αέρας) και κρουστοί ήχοι (τεχνικές άρθρωσης με κλειστό ή ανοικτό επιστόμιο, beat boxing). Ο συνδυασμός των παραπάνω ηχητικών φωνητικών “εφέ” με τα ηλεκτρονικά μέσα επεκτείνει το ηχητικό αποτέλεσμα του φλάουτου είτε σε ηχοχρωματικές παραλλαγές του πρωταρχικού ήχου, είτε στη δημιουργία αρμονικών ηχητικών επιπέδων. Στην ηλεκτροακουστική μουσική μέσα από την δημιουργική επεξεργασία μπορούν να χρησιμοποιηθούν οι φωνητικά προερχόμενοι ήχοι του φλάουτου για τη σύνθεση πολυφωνικών τμημάτων και ρυθμικών μοτίβων, εμπλουτίζοντας το ηχητικό φάσμα. Μέσα από αυτή την ηχητική εξερεύνηση των φωνητικών ήχων, οδηγούμαστε σε μια συνεχώς αναπτυσσόμενη τεχνική του οργάνου, η οποία ενσωματώνεται δημιουργικά στη γλώσσα της ηλεκτροακουστικής μουσικής.

noTours Athens - Η πόλη-παρτιτούρα και ο Μπωντλαίρ με ακουστικά

Γιώργος Σαμαντάς

Κοινωνικός Ανθρωπολόγος, Sound Artist, DJ

Το noTours είναι μια ψηφιακή πλατφόρμα ανοικτού λογισμικού που ξεκίνησε να αναπτύσσεται από την κολλεκτίβα Escoitar.org το 2010. Συνδυάζοντας ποικίλα τεχνικά, τεχνολογικά, καλλιτεχνικά και θεωρητικά πεδία, η εφαρμογή του noTours αποσκοπεί στη δημιουργία ηχητικών περιπάτων στην πόλη με την αξιοποίηση μέσω επικοινωνίας δι' εντοπισμού (locative media), στοχεύοντας στη δημιουργία μιας “επαυξημένης ακουστικότητας”, με την υπέρθεση επιπλέον ακουστικών επιπέδων, αφηγήσεων και φανταστικών ηχοτοπίων που αναδεικνύουν τις σχέσεις των δημιουργών με την πόλη τους. Αυτή τη στιγμή βρίσκεται υπό κατασκευή μια εκτενής “επαύξηση” του κέντρου της Αθήνας, με τη συνεργασία 17 καλλιτεχνών, σπουδαστών και επιστημόνων, η οποία θα παρουσιαστεί στο κοινό το Σεπτέμβριο του 2014 από το Ινστιτούτο Γκαίτε της Αθήνας.

8ο ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

Διημερίδα

Μεταμορφώσεις της Σωματικότητας: Τέχνη - Σώμα - Τεχνολογία

16-17 Μαΐου 2014, Ιόνιος Ακαδημία, Κέρκυρα

Συνδιοργάνωση: Τμήμα Τεχνών Ήχου και Εικόνας του Ιονίου Πανεπιστημίου και Περιφέρεια Ιονίων Νήσων

Ως συμμετέχοντας δημιουργός αλλά και ανθρωπολόγος, θα αναφερθώ αρχικά στις ηχητικές αφηγήσεις του noTours στην Αθήνα και θα αναδείξω τη σωματική διάσταση του συγκεκριμένου προγράμματος· αφενός η καλλιτεχνική πρακτική των ηχητικών περιπάτων εν γένει φέρνει στο προσκήνιο το σώμα του ακροατή/χρήστη, εμπλέκοντας το κιναισθητικά και ακουστικά με τον προϋπάρχοντα αρχιτεκτονικό/πολεοδομικό σχεδιασμό. Αφετέρου, η πλατφόρμα noTours συνομιλώντας με την “περιπατολογία”, δεν καθοδηγεί αλλά καθιστά τα σώματα των ακροατών/χρηστών συνδημιουργούς της περιπατητικής και ηχητικής εμπειρίας.

Συν-προυσίες: αναπαραστατικές προσεγγίσεις της σωματικής συνύπαρξης σε μεικτά περιβάλλοντα

Χρύσα Παπασαράντου

Υποψήφια Διδάκτωρ Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Έβελυν Γαβρήλου

Αρχιτέκτονας Μηχανικός, ΕΜΠ

Προηγούμενες έρευνες εστίασαν στην ανάλυση διαδραστικών περιβαλλόντων στα οποία το ανθρώπινο σώμα αποτελεί το πρωταρχικό μέσω διάδρασης, καθώς και στον ορισμό της έννοιας της μεικτής σωματικής παρουσίας ως εναλλακτικό πλαίσιο για τη σχεδιαστική διαδικασία μεικτών περιβαλλόντων. Ως μεικτή σωματική παρουσία ορίζεται η συνεκτική αίσθηση της παρουσίας η οποία προέρχεται από την σταδιακή σωματική εμπλοκή και διάδραση του χρήστη σε ένα περιβάλλον αποτελούμενο από πραγματικά και ψηφιακά στοιχεία. Είναι ένα μέτρο που σχετίζεται με την παράμετρο της ενσώματης διάδρασης (embodied interaction), τη φύση του μέσου διάδρασης, καθώς και με την άμεση ή έμμεση παρουσία άλλων χρηστών στο περιβάλλον διάδρασης (συν-προυσία/ co-presence). Σε μελέτη που πραγματοποιείται με στόχο τη μέτρηση της μεικτής σωματικής παρουσίας σε ένα εικονικό περιβάλλον ξεχώρισαν τέσσερις συνθήκες μελέτης της συν-προυσίας. Μία από αυτές είναι η συνθήκη της παρουσίας ενός άλλου σώματος μέσα από ίχνη που αφήνουν προηγούμενες δράσεις του. Η παρούσα έρευνα εξετάζει τους τρόπους με τους οποίους μπορεί η συνθήκη αυτή να συμβάλλει στη δημιουργία της μεικτής σωματικής παρουσίας, μέσα από τη μελέτη διαφορετικών πεδίων τέχνης προκειμένου να βρεθεί ο καταλληλότερος αναπαραστατικός μηχανισμός. Σκοπός είναι να μελετηθούν και εμπλουτιστούν οι παράγοντες που συνεπικουρούν στην ανάμειξη της πραγματικής και εικονικής εμπειρίας σε μια ενιαία και συνεκτική βιωματική εμπειρία.

8ο ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

Διημερίδα

Μεταμορφώσεις της Σωματικότητας: Τέχνη - Σώμα - Τεχνολογία

16-17 Μαΐου 2014, Ιόνιος Ακαδημία, Κέρκυρα

Συνδιοργάνωση: Τμήμα Τεχνών Ήχου και Εικόνας του Ιονίου Πανεπιστημίου και Περιφέρεια Ιονίων Νήσων

Το Σκεπτόμενο Σώμα στον Ενσώματο Χώρο

Σταύρος Μουτζουρέλλης

Αρχιτέκτονας

Η παρούσα εργασία αποσκοπεί στο να εγείρει προβληματισμό και να θέσει ερωτήματα για την έξωση του σώματος και της σωματικής εμπειρίας από τη σύγχρονη σκέψη και παραγωγή της αρχιτεκτονικής και του χώρου ως επακόλουθο του φιλοσοφικού διαχωρισμού μυαλού και σώματος, και φιλοδοξεί σε προτάσεις-απαντήσεις μέσα από ερμηνείες πεποιθήσεων του Γάλλου φαινομενολόγου φιλόσοφου του περασμένου αιώνα, Maurice Merleau Ponty.

Πολλοί μελετητές συγκλίνουν στο ότι η μεγαλύτερη προσφορά του Merleau Ponty στη φιλοσοφία και η ειδοποίησή του διαφορά στο πεδίο της φαινομενολογίας είναι η ανάδειξη της δυνατότητας του ανθρώπινου σώματος για μία μη-διανοητική ωστόσο συνειδητή συσχέτιση με το περιβάλλον του.

Αρχή της σκέψης του Ponty είναι ένα «σκεπτόμενο σώμα» χωρίς τη διαμεσολάβηση του νου. Το σώμα εντοπίζεται αφενός σε στοιχείο που κινείται, ζει και επηρεάζεται από το χώρο και αφετέρου σε στοιχείο που παράγει χώρο. Πέρα από τις αισθήσεις ως μέσο πρόσληψης του περιβάλλοντος το σώμα είναι ο αντιληπτικός και δημιουργικός παράγοντας που αναδομείται από τον «ενσώματο χώρο» που συνθέτει.

Καμία εικόνα δεν είναι απλά μία εικόνα. Κανένας ήχος δεν είναι απλά ένας ήχος. Αποκλείεται η περίπτωση της εικόνας σαν μονοσήμαντη αναπαράσταση ενός ειδώλου στον αμφιβληστροειδή, ή την αναπαραγωγή ενός ήχου εσωτερικά στο μυαλό, αφού παρεμβάλλεται το αισθητηριακό αδιαίρετο του σώματος. Είναι αποτέλεσμα της εμπειρίας του σώματος και δε θα υπήρχε αν δεν είχε προηγηθεί η εμπειρία και η πραγματικότητα του σώματος στον κόσμο. Η αντίληψη του χώρου από το σκεπτόμενο σώμα, όμως, δεν αποτελεί τη σύνθεση μέσα στο σώμα ή στο νου των συνιστωσών που κάθε αίσθηση παρέχει αλλά μία ενιαία και ταυτόχρονη διαδικασία που ανατροφοδοτεί και επαναπροσδιορίζεται στιγμιαία από όλες τις αισθήσεις, σε αντίληψη.

Μέσα από τη «σωματική νοημοσύνη», έτσι, προτείνεται μια άλλη, όχι μόνο, ερμηνεία του σώματος μας αλλά και του ίδιου του χώρου. Καθήκον μας είναι να δημιουργήσουμε χώρους που ενθαρρύνουν την «ποιητική σκέψη του σώματος».

Λέξεις-κλειδιά: Αντίληψη, Φαινομενολογία, Merleau Ponty, Σκεπτόμενο Σώμα, Ενσώματος Χώρος.

Το Ανθρώπινο Σώμα, αναλογίες, ζώνες, επιδράσεις, δυναμική

Γεώργιος Τσιούρης

Ζωγράφος, Καθηγητής, Τμήμα Γραφιστικής, Σχολή Καλλιτεχνικών Σπουδών, Τ.Ε.Ι. Αθήνας

Το ανθρώπινο σώμα βρίσκεται στην κορυφή της δημιουργίας. Είναι φτιαγμένο να υπηρετεί άρτια το θείο δημιούργημα, τον άνθρωπο, σωματικά ψυχικά, νοητικά. Χρησίμευσε σαν μονάδα μέτρησης στην αρχιτεκτονική, στα μαθηματικά, στην τέχνη. Είναι ίσως το πρώτο γράμμα της αλφαβήτου που δηλώνει τον όρθιο άνθρωπο. Οι τρεις αρχαίοι κλασικοί ρυθμοί της αρχαιότητας είναι ένα καλό παράδειγμα σχέσης αρχιτεκτονικής και ανθρώπινου σώματος. Το ανθρώπινο σώμα διαιρείται σε ζώνες. Οι ζώνες αυτές ακολουθούν μια εξελικτική πορεία από κάτω προς τα πάνω, από το ένστικτο στη λογική. Το ανθρώπινο πρόσωπο είναι αρχιτεκτονικά δομημένο κατά τον ίδιο τρόπο. Ακολουθεί την ίδια οργάνωση: Λογική-Συναίσθημα-Ζωική δύναμη. Το περίγραμμα ενός ανθρώπινου προσώπου καθώς και τα σχήματα

που δημιουργούνται, υποδηλώνουν στοιχεία προδιάθεσης του χαρακτήρα και της συμπεριφοράς του συγκεκριμένου ατόμου. Οι ζώνες και οι σχηματιζόμενες γωνίες μαρτυρούν τις αδυναμίες και τις δυνατότητες της προσωπικότητας του κάθε ανθρώπου. Η ανθρώπινη μορφή είναι αποτέλεσμα εσωτερικών δυνάμεων και λειτουργιών. Αυτό είναι η αρχή της Φυσιογνωμικής που ο Αριστοτέλης έθεσε τα θεμέλια. Με την φυσιογνωμική μπορούμε να ανιχνεύσουμε το 80% της προσωπικότητας του κάθε ατόμου. Με το ανθρώπινο σώμα ασχολήθηκε ο Αριστοτέλης, ο Πλάτων, ο Le Corbusier και άλλοι φιλόσοφοι, καλλιτέχνες και μαθηματικοί. Τα μετρικά εργαλεία των αρχαίων Ελλήνων και των Αιγυπτίων ήταν έξυπνα, γιατί ήταν κατασκευαστικά εμπνευσμένα από τη δομή και την οργάνωση του ανθρώπινου σώματος. Το σώμα και το πρόσωπο μας φανερώνει τον εσωτερικό κόσμο του ανθρώπου. Εύκολα μπορεί να παρατηρήσει κανείς ότι ολόκληρο το ζωικό και το φυτικό βασίλειο, πλήθος ορυκτών και ο ίδιος ο άνθρωπος ακολουθεί τους νόμους της γραμμής.

Λέξεις-κλειδιά: ανθρώπινο σώμα, αναλογίες, ζώνες, επιδράσεις.

Σώμα και Χώρος στην Εικαστική Πρακτική

Ανδρέας Σιτορέγγο

Εικαστικός, Εκπαιδευτικός

Η πρότασή μου περιλαμβάνει μια διαδραστική εγκατάσταση με θέμα τη μνήμη και δυο video με αναφορές στο σώμα:

ΜΝΗΜΗ ΨΑΡΙΟΥ (Interactive Installation): Συγκεκριμένα, στη διαδραστική εγκατάσταση εγκατάσταση με τίτλο «'Εγγραμμα ιχθύος» ο «'Ηρωας» είναι η προσομοίωση ενός χρυσόψαρου video. Το χρυσόψαρο, είναι γνωστό, ότι αποτελεί το σύμβολο της βραχείας βιολογικής μνήμης, η οποία έχει διάρκεια μόλις επτά δευτερολέπτων. Η προσομοίωση του χρυσόψαρου στο έργο, διεγείρει αισθητήρες και ενεργοποιεί τέσσερα διαφορετικά εικαστικά σχήματα πάγων. Τα σχήματα αυτά δομούνται και υποδομούνται μέσα στα επτά δευτερόλεπτα που διαρκεί η μνήμη του χρυσόψαρου. Οι πάγοι, συμβολίζουν την πιθανή δόμηση μιας «γλώσσας» επικοινωνίας. Ο στόχος είναι η αποδόμηση της μνήμης -και του «εγώ»- του θεατή και η ταύτιση-επικοινωνία με το χρυσόψαρο.

ΣΩΜΑ (Dry soul / video): Στο video με θέμα τον απόπλου από τη δεξαμενή συντήρησης, το νερό ανεβαίνει αφύσικα γρήγορα στην δεξαμενή, αλλά και η κίνηση στο λιμάνι είναι υπερβολικά γρήγορη. Όλα συμβαίνουν με αφύσικη ταχύτητα. Επτά ώρες κράτηση η βιντεοσκόπηση της διαδικασίας του απόπλου, που παρουσιάζεται σε τρία λεπτά, από μια ακίνητη κάμερα, εστιασμένη ακριβώς στο κέντρο βάρους, που είναι το σημείο ισορροπίας του карабиού. Την ανάγνωση του έργου και την σχέση με τον τίτλο θα την βρούμε στο απόφθεγμα περί υγρής ψυχής του Ηρακλείτου [...]Η ικανοποίηση του πόθου, η ηδονή, οδηγεί τις ψυχές στο σημείο να γίνουν υγρές. Κι αυτή η υγρή ηδονή είναι ο θάνατος της ψυχής [...](σελ 244)

ΠΑΓΚΑΚΙ (video): Στο video με πλάνο από σταθερή κάμερα που σημαδεύει την κορυφή ενός δένδρου, στην ήρεμη, σχεδόν φωτογραφική ακινησία, εισβάλλει λοξά από την πάνω πλευρά του κάδρου, σμήνος από πουλιά, δημιουργώντας κυματισμούς αταξίας από μικρές σκούρες φτερωτές φόρμες που κινούνται όλες μαζί σε νοητούς κύκλους γύρω και μέσα στο δέντρο. Τα πουλιά, κινούνται ως ενιαίο σώμα, με κοινό κώδικα επικοινωνίας. Κάθονται τελικά όλα μαζί για κάποια λεπτά στο «παγκάκι» τους και πάλι ταυτόχρονα σαν να έχουν κοινά ανακλαστικά και συνείδηση εγκαταλείπουν το χώρο ανάπαυσης και αναχωρούν «εν σώματι».

Λέξεις-κλειδιά: μνήμη, εγώ, ψυχή, υγρό, συνείδηση.

8ο ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

Διημερίδα

Μεταμορφώσεις της Σωματικότητας: Τέχνη - Σώμα - Τεχνολογία

16-17 Μαΐου 2014, Ιόνιος Ακαδημία, Κέρκυρα

Συνδιοργάνωση: Τμήμα Τεχνών Ήχου και Εικόνας του Ιονίου Πανεπιστημίου και Περιφέρεια Ιονίων Νήσων

14:30 Συνεδρία 2

Συντονισμός: Ανδρέας Γιαννακουλόπουλος, Λέκτορας, ΤΤΗΕ, ΙΠ

2.1. ΤΟ ΣΩΜΑ ΩΣ ΛΕΞΕ ΕΙΚΟΝ

Φώτης Καγγελάρης

Διδάκτωρ Ψυχοπαθολογίας

Προκύπτει μια δυσκολία για να μιλήσει κανείς για το σώμα. Γιατί παρ' ότι άπτεται της υλικότητάς του, της βιολογίας, ωστόσο το ίδιο το σώμα χάνεται μέσα στην ερμηνεία του.

Το 'στάδιο του καθρέφτη' παραμένει πάντα ένας τόπος πένθους του διακλεισθέντος ένσαρκου σώματος για να υπάρξει ως σώμα σε εικόνα, ως εικόνα σώματος ενός υποκειμένου που κατ' αυτόν τον τρόπο αφενός δίνεται και αναγεννάται στο βλέμμα του Άλλου και αφετέρου ανάγεται σε υποκείμενο διαρκούς επιθυμίας. Το σώμα είναι το σημαίνον του σώματος που λείπει. Μιλώντας με όρους μεταβιολογίας το σώμα δεν μπορεί να εννοηθεί παρά ως μια εικόνα νοήματος, ένα σημαίνον το οποίο παρ' ότι άπτεται του βιολογικού σώματος εν τούτοις το έχει αποκλείσει για να μπορέσει να αναδυθεί ως εικόνα.

Πρόκειται για ένα σώμα ασώματο, θα έλεγε ο Λακάν, για μια, κατ' αρχάς, κουσερλιανή διάκριση σε Leib και Körper. Αλλά, εάν μια εικόνα δεν μπορεί να υπάρχει παρά επειδή έχει καταδυθεί στο λόγο τότε η σάρκα είναι ο ορατός τρόπος ύπαρξης του λόγου ως σώματος:

Ο ενσαρκωμένος λόγος δεν είναι παρά η μεταβιολογική έκφραση του λόγου. Η ενσώματη παρουσία είναι η εκ των υστέρων σημασιοδότηση της εικόνας η οποία όμως, έχει κατ' αρχάς απεκδυθεί της σωματικότητάς της. Το υποκείμενο ως επιτέλεσμα επιθυμίας προκύπτει από το θάνατο του σώματος - κατά τον ίδιο τρόπο που προκύπτει ο γεγκελιανός φόνος του πράγματος- και την ανάδυση του ως εικόνας εν λόγω, ως Λεξε εικόν.

Η βιολογική πραγματικότητα μπορεί να αναδυθεί σε περίπτωση σοβαρής διαταραχής του υποκειμένου εν σχέσει με τον εαυτό του ή τον κόσμο, όπως π.χ. σε μια σχιζοφρένεια. Όπως επίσης στα ορθογραφικά ή συντακτικά λάθη της κειμενικής εικόνας π.χ. στις ψυχοσωματικές διαταραχές.

Λέξεις-κλειδιά: μεταβιολογία, εικόνα, λόγος, επιθυμία, 'στάδιο του καθρέφτη'.

2.2. Επαυξάνοντας τον καλλιτέχνη-flâneur:

«Βοτανολογώντας», «υφαίνοντας» και «συντονίζοντας» γεωγραφίες της αστικής εμπειρίας

Βασίλης Ψαρράς

Εικαστικός, Υποψήφιος Διδάκτορας στο Goldsmiths University of London

Η παρούσα εισήγηση διερευνά την έννοια του αστικού περπατήματος ως αισθητική και αισθητηριακή εικαστική πράξη σε συνδυασμό με ενσωματωμένες τεχνολογίες στην πόλη του 21ου αιώνα. Εστιάζει στον σύγχρονο καλλιτέχνη-περπατητή της πόλης, τις σχέσεις του με την έννοια του flâneur καθώς και τους τρόπους που οι διαφορετικές τεχνολογίες έχουν επαυξήσει την αισθητηριακή εμπειρία του.

Η εισήγηση φέρνει στο προσκήνιο το περπάτημα - αυτή την 'πιο προφανή αλλά και πιο αδιευκρίνιστη πράξη

στον κόσμο' όπως χαρακτηριστικά περιγράφει η Solnit (2001: 3). Από τον flâneur του Baudelaire (1864) και του Benjamin (1925), την ψυχογεωγραφία των Καταστασιακών (1957) έως τις πρακτικές του De Certeau (1984) και καλλιτέχνες όπως ο Alÿs, ο Pope - στο σύνολό τους θεώρησαν την περιπατητική μέθοδο ως πολιτιστική πράξη.

Επιπλέον, η εισήγηση εστιάζει σε τρεις μεταφορές: πιο συγκεκριμένα, η μεταφορά του Benjamin (1924) για τον flaneur ως 'βοτανολόγο του πεζοδρομίου', η θεώρηση του Schafer (1977) για την μεταφορά του 'συντονισμού/κουρδίσματος', καθώς και η άποψη του De Certeau (1984) πάνω στο περπάτημα ως μια πράξη που 'υφαίνει τα μέρη μεταξύ τους'. Πώς οι μεταφορές αυτές περιγράφουν έναν σημερινό «επαυξημένο» flaneur ο οποίος είτε προσωπικά είτε ομαδικά «βοτανολογεί» στις αισθήσεις, το συναίσθημα και άλλωτε στα υπολογιστικά νέφη - χαρτογραφώντας υλικές και άυλες γεωγραφίες της πόλης;

2.3 Διαμοιρασμοί του χώρου

Βασίλειος Μπούζας

Εντεσταλμένος Λέκτορας, Τμήμα Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Η εισήγηση αφορά την παρουσίαση ενός δια-δραστικού οπτικοακουστικού έργου μέσα στο μετρό. Η προτεινόμενη επέμβαση σε ένα 'μη τόπο' όπως μπορεί να χαρακτηριστεί ένας σταθμός του Μετρό αποτελείται από επιδαπέδιο ίχνος των αλφαριθμητικών χαρακτήρων ενός πληκτρολογίου, τους αντίστοιχους αισθητήρες ανίχνευσης των διερχόμενων επιβατών πάνω από κάθε χαρακτήρα καθώς και τους αντίστοιχους πομπούς ηχητικού σήματος. Η κάθε θέση του πληκτρολογίου αντιστοιχεί και σε ένα οπτικό σήμα που αποκαλύπτεται μέσα από το φωτισμό εγκιβωτισμένου διαστρωματικού χώρου ταξινομημένης πληροφορίας χαρτογράφησης.

Το σώμα του κάθε επιβάτη ανάλογα με την θέση του, την διάρκεια παραμονής του, την κατεύθυνση του και σε συνδυασμό με τα υπόλοιπα σώματα, παράγει ορισμένης διάρκειας αποκάλυψη οπτικοακουστικού υλικού που σχετίζεται με τη μνήμη του. Η διαρκής κίνηση των επιβατών μέσα στη σηματοδοτημένη περιοχή έχει σαν αποτέλεσμα την κατάρρευση των χωρικών εμποδίων και την οπτική και ηχητική σηματοδότηση της εκμηδένισης του χώρου μέσα από το χρόνο της κίνησης των σωμάτων. Οι χρήστες της εγκατάστασης ενεργοποιούν με τη κίνηση τους οπτική και ηχητική πληροφορία που σχετίζεται με αποσπάσματα ενός μη 'ορθολογικής' μορφής αποτύπωσης χάρτη, ενός αποδομημένου χάρτη που περιέχει πολλαπλά στρώματα ηχητικής και οπτικής πληροφορίας ικανά να περικλείουν αντιφάσεις και προσεγγίσεις. Η σωματική τους κίνηση αποτελεί με ένα τρόπο τη διάνοιξη του χάρτη και την αποκάλυψη μιας 'καταστασιακής' χαρτογράφησης. Ο κάθε χρήστης που είναι σε συνεχή διάδραση μέσω του σώματος του με 'αποσπάσματα' του πραγματικού χώρου και αντιμέτωπος με το είδωλό του όπως εμφανίζεται στην ανακλαστική εγκιβωτισμένη επιφάνεια, νοείτε ως ο κομιστής του φωτός και αποκαλύπτει αποσπάσματα ενός εικονικού αποδομημένου χώρου.

Το ηχητικό τοπίο ανταποκρίνεται στη χωρική οριοθέτηση της αλφάβητου και ορίζεται από την τυχαιότητα της κίνησης και της τοποθέτησης των σωμάτων στο χώρο. Συγκεκριμένες λέξεις κλειδιά όταν ενεργοποιηθούν από την κίνηση -παρουσία ομάδας χρηστών που βρίσκονται στις αντίστοιχες θέσεις της αλφάβητου παράγουν συγχωρδίες. Με αυτό τον τρόπο το οπτικοακουστικό collage είναι το αποτέλεσμα της πολλαπλότητας των σωματικών τροχιών που σε ορισμένη σχέση μεταξύ τους ενεργοποιούν συγχωρδίες που σχετίζονται με λέξεις κλειδιά.

Λέξεις-κλειδιά: Σώμα, Χώρος, Διαμοιρασμός, Χάρτης, Διάδραση.

8ο ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

Διημερίδα

Μεταμορφώσεις της Σωματικότητας: Τέχνη - Σώμα - Τεχνολογία

16-17 Μαΐου 2014, Ιόνιος Ακαδημία, Κέρκυρα

Συνδιοργάνωση: Τμήμα Τεχνών Ήχου και Εικόνας του Ιονίου Πανεπιστημίου και Περιφέρεια Ιονίων Νήσων

16:30 Συνεδρία 3

Συντονισμός: Έλενα Χαμαλίδη, Επίκουρος Καθηγήτρια, ΤΤΗΕ, ΙΠ

3.1. Το σχέδιο και το χρώμα αποκαλύπτουν ψυχοδυναμικές καταστάσεις του ανθρώπινου σώματος

Άννα Μπενάκη

Ζωγράφος, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Τμήμα Γραφιστικής, ΤΕΙ Αθήνας

Στις μέρες μας, όπου το κοινωνικό κλίμα είναι ασφικτικό, μια ιδιαίτερη προσέγγιση των ψυχοσωματικών μας καταστάσεων με τη φόρμα και το χρώμα μας ταξιδεύει σ' έναν κόσμο ιδεατό, μιας άλλης πραγματικότητας. Με το σχέδιο που είναι όργανο γνώσης και πληροφόρησης λαμβάνονται τα μηνύματα που μας προσφέρουν η δομή και η λειτουργία του ανθρώπινου σώματος. Είναι ένας διαρκής αγώνας για να επιτευχθεί ένα αρμονικό αισθητικό αποτέλεσμα, με την αναγνώριση της «ουσιαστικής μορφής» διαπερνώντας το υλικό περίβλημα της απομίμησης της νεκρής ύλης, ώστε να ευαισθητοποιηθεί η ανθρώπινη ψυχή. Η συνύφανση των γραμμικών και πλαστικών στοιχείων αποκαλύπτουν κορμιά αντρικά ή γυναικεία που εκτινάσσονται, στροβιλίζονται, κουλουριάζονται ή αγωνίζονται και επιβάλλονται ισχυρά, ρωμαλέα μέσα σ' έναν φανταστικό χωροχρόνο και εκφράζουν τη στάση του ανθρώπου απέναντι στις βαθύτερες αξίες της ζωής. Οι μυθικές μορφές με τον πλαστικό και χρωματικό πληθωρισμό τους σχηματίζουν παραστάσεις με πρωταγωνιστή την ανθρώπινη ύπαρξη. Οι κινήσεις και ο ρυθμός των σωμάτων χαρακτηρίζονται από δραματικότητα και λυρισμό και δημιουργούν έντονες ψυχοδυναμικές καταστάσεις. Με τις επιφάνειες ορίζονται οι όγκοι και με τις γραμμές οι επιφάνειες. Οι φόρμες με τις οποίες είναι σχεδιασμένα τα κορμιά έχουν την ικανότητα να αποδυναμώνουν ή να μεγαλώνουν την ένταση των χρωμάτων, γι' αυτό ο τρόπος οργάνωσής τους μέσα στη σύνθεση είναι σημαντικός. Αυτή η ιδιαίτερη αναζήτηση του ζωντανού ανθρώπινου σώματος με το σχέδιο και το χρώμα αποτελεί μια αυστηρή μελέτη και ατελείωτη έρευνα συνδυασμών πλαστικών και γραμμικών στοιχείων, η αλληλεπίδραση των οποίων παίζουν καθοριστικό ρόλο στη μορφή του έργου, που αποτελεί το «δούναι και λαβείν» των συναισθημάτων του δημιουργού και του θεατή.

Λέξεις-κλειδιά: Σώμα, Ψυχοδυναμικές Καταστάσεις, Σχέδιο, Χρώμα

3.2. Από το υβριδικό σώμα στο mannequin

Νίκος Μυκωνιάτης

Ιστορικός Τέχνης

Δυο εκδοχές εικαστικών δημιουργών/φωτογράφων, των Ruud van Empel και Izima Kaoru οι οποίοι θα μπορούσαν να θεωρηθούν χαρακτηριστικά παραδείγματα σύγχρονων τρόπων χειρισμού του ανθρώπινου σώματος. Ο Ruud van Empel δημιουργεί υβριδικά σώματα ενταγμένα σε εξίσου υβριδικά περιβάλλοντα με τη χρήση της τεχνολογίας και εκμεταλλεύομενος τις ψηφιακές εφαρμογές. Μια διαδικασία την οποία ονομάζει ψηφιακό κολάζ. Ο Izima Kaoru στηριζόμενος σε κινηματογραφικές τεχνικές οργανώνει σειρές φωτογραφιών, όπου ο φακός του συνεχώς εστιάζει εγγύτερα στο γυναικείο σώμα για να αποκαλυφθεί εν τέλει μια σκηνή φρίκης και ταυτόχρονα υψηλής αισθητικής αποτύπωσης. Η ανάλυση του έργου τους κάνει χρήση αφ'ενός του φωτογραφικού φακού, ως επιπρόσθετου εργαλείου του flâneur, πέραν των οφθαλμών, και αφ' ετέρου του φακού στο μικροσκόπιο, σε εκείνο δηλαδή το όργανο του

8ο ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

Διημερίδα

Μεταμορφώσεις της Σωματικότητας: Τέχνη - Σώμα - Τεχνολογία

16-17 Μαΐου 2014, Ιόνιος Ακαδημία, Κέρκυρα

Συνδιοργάνωση: Τμήμα Τεχνών Ήχου και Εικόνας του Ιονίου Πανεπιστημίου και Περιφέρεια Ιονίων Νήσων

επιστήμονα που οξύνει την παρατήρηση. Η επιλογή αυτών των καλλιτεχνών βοηθάει να γίνει κατανοητή η μεταμόρφωση μέσω της φωτογραφικής απόδοσης. Πολύ πέραν της δημιουργίας φυσικού φωτογραφικού πορτρέτου, ως ντοκουμέντου, ο Ruud Van Empel παράγει τα "τέρατα" του, έναν ιδιότυπο κόσμο καρτούν. Εξάλλου τα μοντέλα του Izima Kaoru επιλέγουν μια "τέλεια" πόζα για την ανάδειξη του κορμιού σα να είναι νεκρές. Απαθανατίζονται άψυχα κελύφη που τα ανακαλύπτεις καρέ-καρέ, καθώς το πλάνο γίνεται συνεχώς κοντινότερο, μετατρέποντας τα σώματα από λεπτομέρειες του τοπίου σε κυρίαρχο θέμα.

3.3. Από την Αρτωική ωμότητα στο άυλο σώμα των παραστάσεων μεικτών μέσων. Θεωρητικές εν-τασεις

Δημήτρης Μουμούρης

Θεωρητικός - Ερευνητής παραστατικών τεχνών

Από την μορφή της σωματικότητας που μας άφησε η αρτωική κληρονομιά, το σώμα-μαρτυρία των performances και των happenings, το οποίο προσπάθησε να ακολουθήσει το μπαχτινικό γκροτέσκο σώμα, περάσαμε στην άυλη ρευστή σωματικότητα των παραστάσεων μεικτών μέσων. Το υλικό σώμα των παθών συμβαδίζει με το άυλο δυνητικό σώμα των ψηφιακών ειδώλων, των ρομπότ, των cyborg, των media-actors κ.α.

Το σώμα είναι ο πυρήνας της παράστασης. Ένα από τα βασικά αιτήματα των θεωρητικών των παραστατικών τεχνών είναι η ταυτόχρονη συνύπαρξη φυσικών σωμάτων, η φυσική παρουσία ηθοποιών και θεατών. Αυτόματα γεννάται το ερώτημα κατά πόσο συνεχίζουμε να έχουμε παράσταση-επιτέλεση, από την στιγμή που στις παραστάσεις μεικτών μέσων η οριακή γραμμή της ιδιότητας του ζωντανού (liveness) καταργείται. Φυσικά με τις «παραστάσεις μεικτών μέσων» (mixed-media performance), όρο που έχει προτείνει ο P. Auslander, έχουμε τον συνδυασμό ζωντανών και μεσοποιημένων αναπαραστάσεων. Η συνύπαρξη των δύο μορφών αναπαράστασης, μας κάνουν να στοχαστούμε πάνω στις επαυξητικές δυνατότητες που προσφέρουν τα νέα μέσα στην παράσταση. Κατά συνέπεια η έννοια της επιτελεστικότητας (performativity) παίρνει νέες διαστάσεις. Μέσα από την δυναμική που δημιουργείται μεταξύ των ζωντανών και των άυλων σωμάτων αναπτύσσεται μία ιδιαίτερη μορφή παραστασιακής μνήμης. Τα παραστασιακά σώματα είναι εγγεγραμμένοι τόποι μνήμης. Ο κάθε συμμετοχος στην διάδραση, περνώντας το οριακό κατώφλι της παραστασιακής ουτοπίας, ανήκει στην ομάδα της συγκεκριμένης παράστασης. Μία ομάδα που τα εφήμερα χαρακτηριστικά της διατηρούνται για όσο χρόνο κρατά η παράσταση. Ο κάθε συμμετοχος προσέρχεται φέρνοντας μαζί του την μνημονική του βαλίτσα. Εν συνεχεία περνούν οι μνήμες του στο βίωμα της παράστασης και την επόμενη στιγμή θα ανανεώσει την εμπειρία του. Αυτός ο ατομικός κύκλος διαμορφώνει συνολικά την συλλογική μνήμη και εμπειρία.

Λέξεις-κλειδιά: παράσταση μεικτών μέσων (mixed-media performance), η ιδιότητα του ζωντανού (liveness), performance art, μνήμη, επιτελεστικότητα.

8ο ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

Διημερίδα

Μεταμορφώσεις της Σωματικότητας: Τέχνη - Σώμα - Τεχνολογία

16-17 Μαΐου 2014, Ίονιος Ακαδημία, Κέρκυρα

Συνδιοργάνωση: Τμήμα Τεχνών Ήχου και Εικόνας του Ιονίου Πανεπιστημίου και Περιφέρεια Ιονίων Νήσων

Σάββατο 17 Μαΐου 2014

09:30 Συνεδρία 4

Συντονισμός: Νικόλαος Κανελλόπουλος, Καθηγητής, ΤΤΗΕ, ΙΠ

4.1. Σώμα και Πρόσωπο στους εικονικούς κόσμους του διαδικτύου: από τα Cyborg στα «Άβαταρ»

Νεφέλη Δημητριάδη

Δρ. στην Αισθητική, Τέχνη και Τεχνολογία της Εικόνας, Διδάσκουσα στην Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών Αθηνών

Η εμφάνιση του όρου Cyborg ("cybernetic organism") το 1960, όρου συνδεδεμένου με το πρώτο ρεύμα της Κυβερνητικής, όπως περιγράφηκε το 1948 από τον Norbert Wiener στο πλαίσιο του νέου διαλόγου ανθρώπου-μηχανής, επικυρώνει την νέα αντίληψη της επέκτασης του ανθρώπινου σώματος με την χρήση τεχνολογιών.

Ο «κυβερνητικός οργανισμός» δεν συγκεραζεί μόνο οργανικά και μηχανικά στοιχεία μέσα σε ένα σώμα, αλλά δημιουργεί και μια νέα αντίληψη του σώματος αυτού. Παράλληλα και προς άλλη κατεύθυνση από εκείνη της κυβερνητικής, η εξέλιξη της πληροφορικής, οδηγεί στην κατασκευή ψηφιακών περιβαλλόντων μέσα στα οποία γεννάται η έννοια του «εικονικού ανθρώπου» (virtual human) ή του «ψηφιακού κλώνου» (digital clone), ενώ ο διαδικτυακός χώρος αποτελεί έναν νέο ψηφιακό τόπο συνεύρεσης χρηστών, οι οποίοι - κυρίως μέσα από τα παιχνίδια ρόλων (MUDs, μετέπειτα MMORPGs) - καλούνται να επιλέξουν έναν τρόπο αναπαράστασης του εαυτού, περνώντας από το κείμενο στην δισδιάστατη εικόνα, και έπειτα στις τρισδιάστατες αναπαραστάσεις, γνωστές ως «άβαταρ».

Η σανσκριτική λέξη «άβαταρ», προερχόμενη από το ινδουιστικό κοσμοείδωλο των «καταβάσεων-ενσαρκώσεων» του θεού Βισνού, με το σώμα - δοχείο μέσα στο οποίο η ψυχή μεταναστεύει κατά τον αέναο κύκλο των μετενσαρκώσεων της, απηχεί την ινδουϊστική, αλλά και πλατωνική και έπειτα νεο-πλατωνική, γνωστικιστική και μανικαϊστική αντίληψη του διαχωρισμού ύλης και πνεύματος, ψυχής και σώματος, σε αντίθεση με την ατομοκεντρική κοσμοαντίληψη την οποία συναντάμε κατά την αρχαιότητα στον ελλαδικό χώρο, και την προσωποκεντρική θεώρηση του ιουδαίο-χριστιανικού κοσμοειδώλου.

Η αλλαγή σώματος, η απόκτηση νέου σώματος - ενός σώματος άλλης υλικότητας ή μη-υλικότητας - θέτει ερωτήματα σχετικά με την έννοια του προσώπου με οντολογικούς όρους, από τα Cyborg στα «άβαταρ» των εικονικών κόσμων του διαδικτύου.

Λέξεις-κλειδιά: εικονικοί κόσμοι, σώμα, Πρόσωπο, Cyborg, άβαταρ.

4.2. Το Διεμφυλικό Σώμα ως Παράδειγμα Σχεδιασμού

Δήμητρα Βογιατζάκη

Αρχιτέκτων μηχανικός ΕΜΠ

Όταν λέμε διεμφυλικό σώμα εννοούμε το τρανς* σώμα, το σώμα που βρίσκεται σε διαδικασία μετάβασης από το ένα φύλο στο άλλο, που έχει ήδη μεταβεί από το ένα φύλο στο άλλο, ή που έχει σταθεί ακριβώς στο ανάμεσο των

8ο ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

Διημερίδα

Μεταμορφώσεις της Σωματικότητας: Τέχνη - Σώμα - Τεχνολογία

16-17 Μαΐου 2014, Ιόνιος Ακαδημία, Κέρκυρα

Συνδιοργάνωση: Τμήμα Τεχνών Ήχου και Εικόνας του Ιονίου Πανεπιστημίου και Περιφέρεια Ιονίων Νήσων

δύο φύλων. Αυτό το πολλαπλό σώμα θα ισχυριστώ πως μπορεί να ενδιαφέρει παραδειγματικά το σχεδιασμό, προσπερνώντας τη καχυποψία που θέλει τις “παρεκκλίσεις” του φύλου στριμωγμένες σε μονογραφίες κοινωνικών και φυσικών επιστημών. Κι αυτό γιατί ο τόπος του δεν είναι μονακά οι θέσεις που ξεπηδούν στη συνθλιβόμενη σχισμή ανάμεσα σε δυο θεσμικά παραδεδομένα φύλα, αλλά κυρίαρχα ο γεωμετρικός και κοινωνικός τόπος γύρω μας. Το διεμφυλικό σώμα διαμορφώνεται συνθέτοντας εσωτερικές και εξωτερικές -αλλιώτικα: ιδιωτικές και δημόσιες- πιέσεις, χρησιμοποιώντας τεχνικές που ποικίλουν από την ένδυση και την επιτέλεση, στην εγχειρητική και ορμονική παρέμβαση. Ταυτόχρονα, στην άρθρωση του με την κοινωνία και τις επιβολές της γεννά νέους τόπους, άλλοτε μεταφορικά παρασημασμένους, όπως τα εμβληματικά πεζοδρόμια της Συγγρού κι άλλοτε υλικά δομημένους, όπως τα drag show clubs. Τόπους, στους οποίους η εμπειρία, το βίωμα και ο σχεδιασμός πλέκονται με ιδιαίτερους κανόνες.

Ύστερα από χιλιάδες χρόνια χρήσης του ανθρώπινου σώματος ως εικόνα/κατηγορημα ή μεταφορά/συνάρτηση σχέσεων σχεδιασμού -παράδοση η οποία έκρισε ως ανθρώπινο, το αρσενικό, ενήλικο και υγιές κορμί- κοιτάμε το διεμφυλικό σώμα σε μια ιδιαίτερη συγκυρία. Η επιστήμη, η τεχνολογία και το διαδίκτυο έφεραν το κορμί πιο κοντά στο σχεδιασμό από ποτέ, θολώνοντας τα όρια ανάμεσα σε τεχνούργημα και φύση, σε άνθρωπο και μηχανή, επεκτείνοντας την ελευθερία της διαχείρισης του. Ενώ, όμως, επαυξημένα σώματα-σχεδιάσματα, υπό τους όρους somatechnics, cyborgs, transhuman κτλ., περιφέρονται ως έντεχνες αποδείξεις της διάνοιξης του αρχιτεκτονικού κώδικα σε συνέδρια και εκθέσεις, τα διεμφυλικά κορμιά, παρά τις έκδηλες ομοιότητες με τις επιταγές του σύγχρονου σχεδιασμού, εκδίδονται μονάχα -και υποχρεωτικά- στο πεζοδρόμιο. Το διεμφυλικό σώμα, παρότι καταχωρημένο και σιγασμένο στις άφατες γωνιές του φύλου και της σεξουαλικότητας, είναι ένα παράδειγμα εμπρόθετου σχεδιασμού που βασίζεται στην ανάγκη της επιβίωσης, παρά στη ναρκισσιστική εμμονή της αθανασίας και επαναπροσδιορίζει, σε καιρούς κοινωνικής και οικονομικής κρίσης, το firmitas, το utilitas και το venustas του σχεδιασμού.

Λέξεις-κλειδιά: διεμφυλικό, σώμα, παράδειγμα, σχεδιασμός

4.3. Μια ανάλυση από τη σκοπιά ενός εμβρυολόγου

Adam Zaretsky

Επισκέπτης Επίκουρος Καθηγητής, Τμ. Media Arts, Marist College, ΗΠΑ

Και εδώ είναι που η αναπτυξιακή βιολογία δεν μπορεί να αποκηρύξει τη διάσπαση της από τον βιόκοσμο όπως αυτός έχει διαμορφωθεί. Ο βιόκοσμος εμφανίζει μορφές, ασφάλειες και δίκτυα χωρίς επίβλεψη. Συγκρίνοντας τη ληξιπρόθεσμη χρήση μη ανθρώπων στα εργαστήρια μας (π.χ. χέλια, κατσίκες και καλλιέργειες ανθρώπινων κυττάρων), οι μικροχειρουργικές, τοξικολογικές και γενετικές αλλοιώσεις των εμβρύων που οδηγούν σε πραγματικά γεννημένα σώματα διαγονιδιακών οργανισμών μεταφέρουν μεγαλύτερη συνέχιση του είδους, μερικοί από τους οποίους συνεχίζουν να ζουν ημι-ελεύθερα ακόμη και μετά τη γονιδιακή παρεμβολή. Η κληρονομική γενετική τροποποίηση του ανθρώπινου γενώματος (IGM) προσφέρει τις ανθρώπινες εκδοχές αυτής της καλλιτεχνικής απομόνωσης και πόνου, αιχμαλωσίας και άρνησης. Αυτό είναι η ευκαιρία που η πειραματική έρευνα συνεπιφέρει για το αντικείμενο μιας πομπικής επιθυμίας.

Λέξεις-κλειδιά: IGM, τελετουργία, ενίσχυση, έμβρυο, ψυχογεωγραφία.

8ο ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

Διημερίδα

Μεταμορφώσεις της Σωματικότητας: Τέχνη - Σώμα - Τεχνολογία

16-17 Μαΐου 2014, Ιόνιος Ακαδημία, Κέρκυρα

Συνδιοργάνωση: Τμήμα Τεχνών Ήχου και Εικόνας του Ιονίου Πανεπιστημίου και Περιφέρεια Ιονίων Νήσων

11:30 Κεντρική Ομιλία 2

Συντονισμός: Κωνσταντίνος Τηλιγάδης, Επίκουρος Καθηγητής, ΤΤΗΕ, ΙΠ

Τέχνη και Επανασχεδιασμός του Σώματος

Άννας Χατζηγιαννάκη

Ιστορικός Τέχνης και Πρόεδρος της ΜΚΟ ARTOPOS για την Τέχνη και την Τεχνολογία

Τι εννοούμε σήμερα, στην Μεταβιολογική εποχή, με τον όρο «σώμα»; Ο επανασχεδιασμός του ανθρώπινου σώματος προβάλλει σήμερα ως επείγουσα ανάγκη, για τρεις λόγους: 1. Πρέπει «Να εξερευνησουμε το Διάστημα, για χάρη της Ανθρωπότητας» (Stephen Hawking), 2. «Το ανθρώπινο σώμα είναι ξεπερασμένο» (Stelarc), 3. «Telenoia» (Roy Ascott).

Telenoia ονομάζει ο Roy Ascott) τη δικτυωμένη συνείδηση (consciousness) της πλανητικής διασύνδεσής μας, που θα αντικαταστήσει την παράνοια της παλιάς βιομηχανικής κουλτούρας του άγχους και της αποξένωσης. Η διασύνδεση αυτή, θα γίνει μέσα από τη «Μεγάλη Σύγκλιση» της Τέχνης, της Τεχνολογίας και της Συνείδησης (Consciousness) σε πλανητική προοπτική, για την οποία μιλάει ο Roy Ascott, και συνδέει με τη σύγκλιση των «τριών VR» όπως τις ονομάζει: Της Virtual Reality (Εικονική Πραγματικότητα), της Validated Reality, (Επικυρωμένης Πραγματικότητας), και της Vegetal Reality (Φυτικής Πραγματικότητας). Το στοίχημα είναι η γεφύρωση των αποτελεσμάτων της έρευνας στον τομέα των biophotonics με τις γνώσεις από άλλες κουλτούρες που μέχρι τώρα απορρίπτονταν ως εξωτικές ή παράξενες, όπως οι γνώσεις των σαμάνων για τις φαρμακευτικές ιδιότητες των φυτών. Η υπόθεση της μετά το Δαρβίνο εξέλιξης (in vitro) του Homo Sapiens-Sapiens σε Transhuman και μακροπρόθεσμα στο δυνητικό ακόμα Posthuman, είναι θέμα Σχεδιασμού, Επιστημών, Τεχνολογιών και Φιλοσοφίας. Από το μύθο του Προμηθέα σήμερα, (Ihab Hassan) ως σύμφυτη τάση του Ανθρώπου να γίνει ισόθεος, και την Επιστημονική Φαντασία του Cybernetic Body, περάσαμε στην Πραγματικότητα του επανα-σχεδιασμού του σώματος και της μοναδικότητάς του, με χρήση Bioart (Stelarc).

Το παρεξηγημένο κίνημα του Transhumanism/Posthumanism και οι μελλοντιστές φιλόσοφοι (Natasha Vita-More), δεν πτοήθηκαν από την δυστοπική θέση του Francis Fukuyama ότι ο Transhumanism είναι η πιο επικίνδυνη ιδέα του κόσμου. Αν πάντως κάποιος επιχειρούσε να κατεβάσει τους τόνους ανάμεσα σε συζητητές που αντιπροσωπεύουν τις απόψεις τους, θα υπενθύμιζε ότι η ουσία του ζητήματος είναι πολιτική, και ότι «η κοινωνία πρέπει να αμυνθεί» απέναντι στην κατάχρηση εξουσίας κι όχι απέναντι στην επιστημονική πρόοδο: Τα επιχειρήματα ξεδιπλώνονται προφητικά, στη σκέψη του Michel Foucault στις διαλέξεις του με τίτλο “The birth of Bio-Politics”. Σίγουρα, στο ζήτημα της in vitro (με την ευρύτερη έννοια) εξέλιξης του ανθρώπινου σώματος εγείρονται ζητήματα ηθικά, πολιτικά και κοινωνικά, για τα οποία όμως υπάρχουν θέσεις, βασισμένες στο σύνδρομο του Προμηθέα: Αν δεν διακινδύνευε ο Άνθρωπος «να παίξει με τη φωτιά», δεν θα υπήρχε Εξέλιξη!

Λέξεις-Κλειδιά: Μεταβιολογική εποχή (Postbiological Era), Εποίκηση του Διαστήματος, Transhumanism, Posthumanism, Prometheus, Ξεπερασμένο Σώμα (Obsolete Body), Επανασχεδιασμός του Σώματος, Cybernetic Body, Bio Art, Primo Posthuman, Βιοηθική, Telematic Networks, Technoetic, Πλανητική Συναίσθηση (planetary consciousness), Εικονική Πραγματικότητα (Virtual Reality), Νανοτεχνολογία (Nanotechnology), Επικυρωμένη Πραγματικότητα (Validated Reality), Φυτική Πραγματικότητα (Vegetal Reality), Psychoactive plant technology, biophotons, DNA molecules, Shamanism.

8ο ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

Διημερίδα

Μεταμορφώσεις της Σωματικότητας: Τέχνη - Σώμα - Τεχνολογία

16-17 Μαΐου 2014, Ιόνιος Ακαδημία, Κέρκυρα

Συνδιοργάνωση: Τμήμα Τεχνών Ήχου και Εικόνας του Ιονίου Πανεπιστημίου και Περιφέρεια Ιονίων Νήσων

12:30 Παρουσιάσεις Poster και Προβολή II

Το φωτογραφημένο σώμα: Από τον Hippolyte Bayard στο ανώνυμο selfie της ψηφιακής εποχής

Ηώ Πάσχου

Διδάκτωρ Ιστορίας της Τέχνης (Paris I-Sorbonne), Διδάσκουσα Τμήμα Φωτογραφίας, ΤΕΙ Αθηνών

Από το γυμνό αυτοπορτρέτο του Hippolyte Bayard μέχρι την σύγχρονη προσέγγιση του εαυτού μας με την αμεσότητα της σημερινής ψηφιακής τεχνολογίας, το σώμα υπήρξε και παραμένει ένα “τοπίο” προς εξερεύνηση σχετικά με τα όρια του φωτογραφικού κάδρου, της σκιάς και του φωτός αλλά και της οπτικής γωνίας. Η υπόθεση πως η φωτογραφία αναπαράγει την πραγματικότητα - την αληθοφάνεια του ανθρώπινου σώματος δεν ευσταθεί. Ούτε μπορεί να υποστηριχθεί πως ο φακός είναι ένα αμερόληπτο μάτι και το ανθρώπινο μάτι ένα μάτι επηρεασμένο από τα συναισθήματα ή τις προτιμήσεις του ατόμου: ο φωτογράφος εκδηλώνει τις αισθητικές και ψυχολογικές του τάσεις στην επιλογή των θεμάτων, στην τοποθέτηση και στο φωτισμό των αντικειμένων ή των σωμάτων. “Η φωτογραφία διαφέρει από τις άλλες γραφικές τέχνες” γράφει ο Lewis Mumford, “στο ότι η διαδικασία καθορίζεται σε κάθε στάδιο από τις εξωτερικές συνθήκες”.

Στην παρούσα εισήγηση θα αναζητήσουμε την ερμηνεία του φωτογραφημένου σώματος από τον 19ο αιώνα και μέχρι σήμερα τόσο ως προς την φόρμα όσο και ως προς την ουσία. Υιοθετώντας όρους από την ψυχαναλυτική θεωρία θα εξερευνήσουμε την διαδικασία του “φωτογραφίζω” μέσα από την διαδικασία συγκρότησης του υποκειμένου όπως την περιγράφει ο Lacan. Δηλαδή ως μια αγωνιώδη προσπάθεια του εγώ να αποφύγει το σκόρπισμα, τον κατακερματισμό. Αυτή η προσπάθεια το οδηγεί τελικά στο να οργανωθεί ως σώμα σαν μια πανοπλία, δηλαδή φαινομενικά συμπαγές, απόρθητο. Είναι όμως αλήθεια;

Λέξεις-κλειδιά: φωτογραφημένο σώμα, ψηφιακή τεχνολογία, εγώ, αληθοφάνεια, αυτοπορτρέτο.

Το Σώμα ως Λεξ Εικον

Φώτης Καγγελάρης

Διδάκτωρ Ψυχοπαθολογίας

Δείτε παρουσίαση 2.1.

8ο ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

Διημερίδα

Μεταμορφώσεις της Σωματικότητας: Τέχνη - Σώμα - Τεχνολογία

16-17 Μαΐου 2014, Ιόνιος Ακαδημία, Κέρκυρα

Συνδιοργάνωση: Τμήμα Τεχνών Ήχου και Εικόνας του Ιονίου Πανεπιστημίου και Περιφέρεια Ιονίων Νήσων

Πολιτικές αναπαραστάσεις του σώματος στο έργο του Raymond Depardon

Παναγιώτης Παπαδημητρόπουλος

Δρ Πανεπιστημίου Paris 8, Επίκουρος Καθηγητής Φωτογραφίας, Τμήμα Εικαστικών Τεχνών και Επιστημών της Τέχνης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Ο Raymond Depardon, γνωστός φωτογράφος και κινηματογραφιστής, προσπαθώντας να απαντήσει στο ερώτημα «τί είναι η πολιτική;» καταλήγει στον ακόλουθο ορισμό: «Πολιτική είναι η συνειδητοποίηση της αδικίας που γίνεται αισθητή ήδη από την παιδική μας ηλικία.» Αυτή την αδικία, ως κυριαρχία του ισχυρού στον πιο αδύνατο, δεν παύει να καταγράφει και να καταγγέλλει, με την αυτοστοχαστική ματιά που τον διακρίνει, ο Depardon. Ο φακός του καταγράφει τον χώρο του ψυχιατρείου (San Clemente, 1980), την καταδικαστική ποινή που επιβάλλει το δικαστήριο στον κατηγορούμενο (Délits Flagrants, 1994 και 10e Chambre, instants d'audience, 2004), την ανάκριση στο αστυνομικό τμήμα (Faits divers, 1983), την προεκλογική καμπάνια του Valery Giscard d'Estaing (το ντοκιμαντέρ θα δει το φως της δημοσιότητας μετά από 28 χρόνια, κατόπιν απαγόρευσης του ίδιου του Giscard), την μιζέρια και τον πόνο της Αφρικάνικης ηπείρου (Afriques: Comment ça va avec la douleur?, 1996), του ξεχασμένου αγρότη της μακρινής γαλλικής επαρχίας (Profils paysans, 2001), του Ρουμάνικου ορφανοτροφείου (Le silence rompu, 1998). Αυτή τη μιζέρια όμως δεν την μετατρέπει σε θέαμα όπως συμβαίνει στη δημοσιογραφία αλλά και, συχνά, στη σύγχρονη τέχνη. Φωτογραφίζει με ανθρωπιά, σαν να ήταν ο ίδιος ορφανός και αγρότης (La ferme du Gare, 1995). Διότι, πάνω από καλλιτέχνης είναι ποιητής. Και επειδή είναι ποιητής δεν κάνει επάγγελμα τον ανθρώπινο πόνο. Ο φακός του συγκινείται, ακόμη, από τη ζεστή άμμο και τον κρύο άνεμο της αφρικάνικης ερήμου (Un homme sans l'occident, 2003), από το φως, από οποιουδήποτε είδους φως, ακόμη και αυτό του φεγγαριού, γιατί όπως λέει, «το φως είναι ευτυχία». Συμπληρώνει όμως: «Αν το φως είναι ευτυχία, το κάδρο είναι πόνος, είναι φυλακή». Να λοιπόν το ουσιαστικό ερώτημα το οποίο θέτει η ποιητική του Depardon: Μπορεί η τέχνη να αναπαραστήσει, να κλείσει μέσα στο κάδρο, την ανάγκη του σώματος για ελευθερία, δικαιοσύνη και πνευματικότητα;

Λέξεις-κλειδιά: Depardon Raymond, cinema-direct, πολιτικό σώμα, περιπλάνηση, πνευματικότητα.

Πως αποτυπώνεται το γυναικείο σώμα στην τέχνη ως αντικείμενο λατρείας και ως μέσο τελετουργίας

Συμεών Νικολιδάκης

Φιλολόγος, Ειδικός Επιστημονικός Συνεργάτης Διδακτικής, Ανοιχτό Ίδρυμα Εκπαίδευσης

Καλλιόπη Τσάνταλη

Καθηγήτρια Αγγλικής Γλώσσας & Φιλολογίας, Μεταπτ. Φοιτ. Επιστημών Αγωγής, Ανοιχτό Πανεπιστημίου Κύπρου

Από την αρχαιότητα ως τα Βυζαντινά χρόνια και το Μεσαίωνα το σώμα διαδραματίζει καίριο ρόλο σε όλες τις κοινωνίες. Οι συμβολισμοί του γυναικείου σώματος μεταπλάθονται ανάλογα με την εποχή, τις συνθήκες και τις κοινωνικές προκλήσεις. Έτσι, επανανοηματοδοτείται η έννοια του σώματος και μεταπλάθεται από κοινωνία σε κοινωνία. Το γυναικείο σώμα λειτουργεί επίσης ως μέσο θρησκευτικής λατρείας και καλλιτεχνικής έμπνευσης. Οι νέες τεχνολογίες διαδραματίζουν καίριο ρόλο στην προσπάθεια αυτή, καθώς δίνεται η δυνατότητα στους μαθητές αλλά και

8ο ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

Διημερίδα

Μεταμορφώσεις της Σωματικότητας: Τέχνη - Σώμα - Τεχνολογία

16-17 Μαΐου 2014, Ιόνιος Ακαδημία, Κέρκυρα

Συνδιοργάνωση: Τμήμα Τεχνών Ήχου και Εικόνας του Ιονίου Πανεπιστημίου και Περιφέρεια Ιονίων Νήσων

στον εκπαιδευτικό να δουλέψουν διαθεματικά και να αντλήσουν υλικό από πολλές διαφορετικές πηγές, ενισχύοντας την πολυφωνία και το λεκτικό πλουραλισμό.

Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι να αναδείξει το γυναικείο σώμα και να εντοπίσει την μετεξέλιξή του στο χώρο και το χρόνο. Στο πλαίσιο αυτό θα προταθούν διδακτικές πρακτικές για την επαφή των μαθητών με την έννοια του σώματος, ώστε να κατανοήσουν τη λογική και να είναι σε θέση να αντιληφθούν το σώμα ως ολότητα. Υπάρχουν ποικίλες πρακτικές μέσω των σχολικών εγχειριδίων, αλλά και μέσω των καινοτόμων πρακτικών που εφαρμόζονται να έρθουν οι μαθητές σε επαφή με το σώμα και τις εκφάνσεις του. Στο πλαίσιο της Μουσειακής Αγωγής τους δίνεται η δυνατότητα να κατανοήσουν και να έρθουν άμεσα σε επαφή με το γυναικείο σώμα αναζητώντας τους λόγους, τις αιτίες, αλλά και τον τρόπο που αυτό θα μεταβάλλεται σε κάθε κοινωνία.

Λέξεις-κλειδιά: γυναικείο σώμα, τέχνη, διδακτική, Μουσειακή Αγωγή.

Αλλοιώσεις της ηδονής και της οδύνης. Ο Francis Bacon στο Τελευταίο ταγκό στο Παρίσι

Δέσποινα Πούλου

Υποψήφια Διδάκτωρ Φιλοσοφίας, Α.Π.Θ.

Οι πρώτες εικόνες του Τελευταίου ταγκό στο Παρίσι (Bernardo Bertolucci, *Ultimo tango a Parigi* [1972]) είναι δύο πίνακες του Francis Bacon (*Portrait of Lucian Freud* [1954], *Study of portrait [Isabel Rawsthorn]* [1964])· οι πρωταγωνιστές του κινηματογραφικού σύμπαντος συστήνονται μέσω των εικαστικών τους «ομοιωμάτων», εμφανίζοντας την πρόθεση του σκηνοθέτη να συνομιλήσει με το οδυνηρό βλέμμα του ζωγράφου. Σε μια ταινία που διαπραγματεύεται τη δυνατότητα μιας ερωτικής διαφυγής, σε έναν χώρο αποσπασμένο από την κανονιστική πραγματικότητα, το εγχείρημα της μεταφοράς του ζωγραφικού φαντασιακού στην κινηματογραφική γλώσσα υπερβαίνει τη σύσταση μιας ομοιάζουσας οπτικής σύνθεσης, στοχεύοντας στη σύλληψη της βίαιης υπαρξιακής έντασης των έργων του Bacon. Η χρωματική παλέτα του ζωγράφου υιοθετείται για τη σύνταξη ενός περιβάλλοντος που βυθίζει τα πρόσωπα σε μια εσωστρεφή κίνηση, καταφέροντας συγχρόνως να τα καταστήσει θεμελιακές μορφές της *mise en scène*. Η επώδυνη εκφραστικότητα των προσωπογραφιών του αποδίδεται με τη διέλευση της κινηματογραφικής μηχανής από παραμορφωτικές επιφάνειες και αλλοιωτικά καθρεφτίσματα, μεταμορφώνοντας τα σώματα σε πεδία οπτικής εκδήλωσης των ψυχικών συγκρούσεων, που διέπουν τους χαρακτήρες. Σε αυτό το πλαίσιο, επιχειρείται η διαλεκτική αποσπασμάτων -κάδρων- της ταινίας του Bertolucci με συγγενικά έργα του Bacon, επιδιώκοντας τη διερεύνηση τόσο των εξωτερικών όσο και εσωτερικών τους γειτνιάσεων και πάντα με επίκεντρο τον τρόπο μετατροπής των σωμάτων σε εκφραστές των βίαιων -ερωτικών ή θανατικών, ηδονικών ή οδυνηρών- εντάσεων. Παράλληλα, εξετάζονται επιμέρους ζητήματα όπως ο τρόπος εργασίας του διευθυντή φωτογραφίας του Τελευταίου ταγκό, Vittorio Storaro, αλλά και μια αντίστροφη σύνδεση του κινηματογράφου με τη ζωγραφική, με αφορμή την επίδραση σκηνοθετών, όπως ο Sergei Eisenstein, στο έργο του Bacon.

Λέξεις κλειδιά: Bertolucci, Bacon, σώμα, ύπαρξη, βιαιότητα.

8ο ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

Διημερίδα

Μεταμορφώσεις της Σωματικότητας: Τέχνη - Σώμα - Τεχνολογία

16-17 Μαΐου 2014, Ιόνιος Ακαδημία, Κέρκυρα

Συνδιοργάνωση: Τμήμα Τεχνών Ήχου και Εικόνας του Ιονίου Πανεπιστημίου και Περιφέρεια Ιονίων Νήσων

Η μεταμόρφωση του σώματος

Μπάμπης Βενετόπουλος

Εικαστικός, Λέκτορας, Τμήμα Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών, Σχολή Καλών Τεχνών, ΑΠΘ

Οι τρεις βίντεο προβολές που υποβάλλονται έχουν τίτλους "Fallen", "Ego the Great" και "A while ago..." . Για τη δημιουργία τους χρησιμοποιήθηκαν τεχνικές τρισδιάστατης σχεδίασης και κίνησης, βίντεο και τεχνικές σύνθεσης εικόνας βίντεο (compositing). Μορφολογικά, έχουν αναφορές στην Αναγεννησιακή ζωγραφική που αποτελούν οδηγό στις δομές, στα χρώματα και στο φως. Κοινός θεματικός άξονας και στα τρία έργα, είναι η μεταμόρφωση του ανθρώπινου σώματος μέσα από διαδικασίες έκπτωσης ως τιμωρίας: Από την αθανασία στο θάνατο, από την ακμή στην παρακμή, από την ελευθερία στον εξευτελισμό. Και οι τρεις εκδοχές "έκπτωσης" εμπεριέχουν την φθορά και την συντριβή του σώματος, όχι ως ταπείνωση για ανύψωση του πνεύματος, αλλά ως τιμωρία στη μάχη της ζωής με το θάνατο, του πιθήκου που ακόμα ζει μέσα μας με τον άνω θρώσκοντα άνθρωπο, που γυρεύει απαντήσεις στο Σύμπαν κι όχι στα θεολογικά βιβλία.

"Fallen" - Στη βίντεο προβολή "Fallen", οι "εξ ουρανού εκπεσόντες", όπως οι πρωτόπλαστοι, έχουν λάβει την τιμωρία του θανάτου επειδή τόλμησαν να επιλέξουν. Ίδια μοίρα και για τους πεσόντες στα πεδία των μαχών, που δεν έχουν επιλογή παρά το "ταν ή επί τας" που οι ανώτεροί τους διέταξαν. Αναφορά σε έναν κόσμο που δομείται επάνω σε ανθρώπινα κουφάρια και σε έναν πολιτισμό που αναδύεται μέσα από ομαδικούς τάφους, βασανισμούς, βία και καταστολή. Θα μπορούσε να εικονογραφήσει το γνωμικό του Ισοκράτη: "Μηδενί συμφοράν ονειδίσης. Κοινή γαρ η τύχη και το μέλλον αόρατον"

"Ego the Great" - Στη βίντεο προβολή "Ego the Great", χρησιμοποιείται η τεχνική του τρισδιάστατου animation. Το γυμνό ξίφος που ενισχύει το Ego του γυμνού νεανικού σώματος, αχρηστεύεται και εκπίπτει νομοτελειακά ως όπλο από τον αθέατο Χρόνο, του οποίου δουλειά είναι να μεταμορφώσει Σώμα και Ego σε Τίποτα.

"A while ago..." - Η βίντεο προβολή "A while ago..." δημιουργήθηκε σε συνεργασία με τον Κυριάκο Κατζουράκη και αποτελεί μέρος βίντεο εγκατάστασης πέντε ενοτήτων - προβολών. Το "A while ago..." είναι κριτικό σχόλιο στην υποβάθμιση του γεγονότος στη συλλογική μνήμη, ότι διαπράχθηκαν από αμερικανούς στρατιώτες, κτηνώδη φυσικά και σεξουαλικά βασανιστήρια των κρατουμένων Ιρακινών στις φυλακές του Abu Ghraib στη διάρκεια του Ιρακινού πολέμου (2003-2004). Είναι μια απόπειρα κριτικής στις τεχνικές ορθοπεδικής της συμπεριφοράς και της κατασκευής πειθήνιων σωμάτων.

8ο ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

Διημερίδα

Μεταμορφώσεις της Σωματικότητας: Τέχνη - Σώμα - Τεχνολογία

16-17 Μαΐου 2014, Ιόνιος Ακαδημία, Κέρκυρα

Συνδιοργάνωση: Τμήμα Τεχνών Ήχου και Εικόνας του Ιονίου Πανεπιστημίου και Περιφέρεια Ιονίων Νήσων

14:30 Συνεδρία 5

Συντονισμός: Νταλίλα Ονοράτο, Λέκτορας, ΤΤΗΕ, ΙΠ

5.1. Μεταξύ Αρκαδίας και τσίρκου: Προσωπογραφία των σωμάτων με τατουάζ κατά τον 19^ο και 20^ο αιώνα

María Inés Plaza-Lazo

Ku University of Eichstätt, Γερμανία

Η εν λόγω έκθεση προσανατολίζεται προς τις εμπειρίες του σώματος, την κίνηση του μεταξύ των προσωπικών και των διαπολιτισμικών εμπειριών, όπως και την αντιπροσώπευση του στην υψηλή και χαμηλή κουλτούρα. Η επεξήγηση για την παγκόσμια αισθητική μορφή του τατουάζ βρίσκει τις ρίζες της στις απαρχές του 19^{ου} αιώνα. Τα κλισέ του σώματος που φέρει τατουάζ ως ένα εγκληματικό ή νομαδικό σώμα- ο ναυτικός, η πόρνη, ο εγκληματίας- είναι, όπως και η προτασή μου, το αποτέλεσμα του επιστημονικού λόγου της εποχής, που διατίθεται για να γίνουν κατανοητές οι ρίζες και η αφορμή της ευρωπαϊκής πρακτικής του τατουάζ.

Όταν κανείς ασχολείται με νέες προσεγγίσεις για την αισθητική εμπειρία και την ιστορική υπευθυνότητα σε σχέση με τις εικαστικές τέχνες, κανείς πρέπει να παρακολουθήσει όλα τα είδη εικαστικών κινήσεων που φέρνει η πληθώρα των εικόνων που μας προβάλλεται μέσω των μέσων μαζικής ενημέρωσης. Η πρακτική του τατουάζ και η συγκεκριμένη ιστορική της εξέλιξη πρόκειται να είναι η βάση της ερευνάς μου κατά την εκπόνηση της πτυχιακής μου εργασίας, η οποία εξελίχθηκε σε μία φιλολογική και ιστορική ανάλυση των πρώτων περιγραφών των Ευρωπαϊκών Τατουάζ. Είναι δύσκολο να σημειωθούν τα όρια αυτής της καλλιτεχνικά ιστορικής διαμάχης, καθώς η ιστοριογραφία του τατουάζ έχει υπάρξει ζήτημα για ανθρωπολόγους, εθνολόγους ή κοινωνιολόγους αλλά πολύ λίγο για ιστορικούς τέχνης. Υποστηρίζω την ιδέα της επικέντρωσης στις απαρχές της πλέον παγκοσμιοποιημένης πρακτικής του τατουάζ στο πλαίσιο της Ιστορίας της Τέχνης ως μία πρώην εικαστική παραγωγή, όπως και την σημερινή δημοφιλία του ως μία ανταλάκλαση της επερχόμενης θεσμοθετήσής του. (Για παράδειγμα, η ύπαρξη πάνω από 200 συνεδρίων δερματοστιξίας που λαμβάνουν χώρα κάθε χρόνο από την αρχή του 21^{ου} αιώνα).

Ως προέκταση της έρευνας μου πάνω στις πρώτες περιγραφές τατουάζ, θα ήθελα σήμερα να παρουσιάσω το ζήτημα των πρώτων απεικονίσεων σωμάτων με τατουάζ στις ευρωπαϊκές εικαστικές τέχνες κατά τις απαρχές του μοντερνισμού. Το ζήτημα της απεικόνισης του σώματος με τατουάζ εισάγει μια σειρά από πορτραίτα που ανταποκρίνονται σε άλλες κατηγορίες από ότι τα υπόλοιπα πορτραίτα της εποχής. Η αντίληψη του καλλιτέχνη θα καθορίζεται από τη γνώση που κατέχει πάνω σε αυτό το σπάνιο και "νέο" είδος ανθρώπινων εκφράσεων για τους Ευρωπαίους το 19ο αιώνα. Η συνέχεια που παρουσιάζεται μεταξύ των έργων ζωγραφικής για τα οποία θα ήθελα να συζητήσω σήμερα δεν αφορά μόνο τις αναγκαίες συγκριτικές αναλύσεις, αλλά και το είδος εξέλιξης που θα έπρεπε να επισημανθεί. Ως εκ τούτου η παρουσίαση «Μεταξύ της Αρκαδίας και του τσίρκου: Προσωπογραφίες του σώματος με τατουάζ στο 19^ο και τον 20^ο αιώνα» είναι η χρονική ευρύτητα την οποία θα ήθελα να τονίσω κατά τις ακόλουθες αναπαραστάσεις του σώματος με τατουάζ ως ένα μέσο συγχρονισμού εικόνας-φαινόμενα: Για παράδειγμα το τέλος του πίνακα ζωγραφικής ως ακαδημαϊκή τέχνη και η έναρξη του τατουάζ ως μία εξομαλυμένη, αλλά ανατρεπτική παραγωγή τέχνης, όπως και η εφεύρεση της μηχανής τατουάζ το 1891.

Τα πορτραίτα που θα αναλυθούν είναι: "Ομαι" του Joshua Reynolds 1778, αφίσα του καπετάνιου Κωσταντίνου στο Folies-Bergère γύρω στο 1880, η σειρά φωτογραφιών των Ιαπώνων ανδρών με τατουάζ του Felix Beato από τα

8ο ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

Διημερίδα

Μεταμορφώσεις της Σωματικότητας: Τέχνη - Σώμα - Τεχνολογία

16-17 Μαΐου 2014, Ιόνιος Ακαδημία, Κέρκυρα

Συνδιοργάνωση: Τμήμα Τεχνών Ήχου και Εικόνας του Ιονίου Πανεπιστημίου και Περιφέρεια Ιονίων Νήσων

μέσα του 19ου αι., Liebensranke (ερωτοτυπημένος) του George Groaz 1916, Suleika, του Otto Dix, 1920 και Egon Erwin Kisch του Christian Scad, 1928.

5.2. SKIN-less

Ξενοφών Μπήτσικας

Εικαστικός, Αναπληρωτής Καθηγητής, Τμήμα Πλαστικών Τεχνών και Επιστημών της Τέχνης, Παν. Ιωαννίνων

Πολυξένη Μάντζου

Αρχιτέκτων, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης

.....

5.3. Στον αστερισμό μιας σχέσης

Αθανασία Βιδάλη-Σούλα

Υποψήφια Διδάκτορας, ΤΤΗΕ, ΙΠ

Το παρόν θεωρητικό εγχείρημα συνδέεται άρρηκτα με μια καλλιτεχνική δράση που έλαβε χώρα στην Αθήνα το 2012 και αφορούσε την κατανάλωση από τους θεατές ενός σουρεαλιστικά ανθρωπόμορφου γλυπτού από καραμέλα, μια θηλυκή δερματική επιφάνεια. Η οπτική που επιχειρείται χρησιμοποιεί ως πρίσμα την υλικότητα του ανθρώπινου σώματος και, ειδικότερα, την διαλεκτική επιφάνεια που συνιστά το ανθρώπινο δέρμα. Για τον Jean-Luc Nancy, η εικόνα είναι η υλική εκείνη επιφάνεια η οποία εμπεριέχει μια πύκνωση νοήματος, που ωστόσο ανάγεται πέρα από την υλική διάσταση του κόσμου. Θα μπορούσε κανείς να ισχυριστεί κάτι αντίστοιχο για το ανθρώπινο δέρμα; Προφανής εξωτερικότητα που, αν και αρχικά φαίνεται να εκτελεί μια λειτουργία κάλυψης, σε μια προσεκτικότερη ματιά αναδεικνύεται ως επιφάνεια που φέρει τα υποδηλωτικά σημεία μιας σωματικής γλώσσας, που θολώνει τα όρια του μέσα και του έξω. Είναι μια σαγηνευτική γλώσσα απουσίας, που προσκαλεί σε μια σύνδεση, η οποία καταλύοντας την ύπαρξη διακριτών οντοτήτων - και άρα μονάδων σημασίας - μπορεί να γίνει αντίδοτο στη μοναχική οχύρωση της ατομικότητας.

Τι θα μπορούσε να προκύψει από αυτή την αλλαγή προοπτικής με ορίζοντα τη σωματικότητα; Στο έργο-happening προτείνεται μια "βίαια" εορταστική σκηνή θανάτου, όπου το βρώσιμο γλυκό-δέρμα γίνεται το κέντρο μιας συμβολικής θυσίας, γεννώντας παράλληλες δημιουργικές δυνατότητες. Οι θεατές, σύν-τροφοι, διανοίγουν τα πολλαπλά νοήματα του γεγονότος, πέραν από οποιεσδήποτε αρχικές προβλέψεις του δημιουργού. Κίνηση που θυμίζει τη ριζωματική σκέψη των Deleuze-Guattari, όπου τα πάντα γεννώνται μέσα από οριζόντιες, πτητικές σχέσεις, σε ένα αέναο παιχνίδι επιφανειών. Ειδωμένη υπό την προοπτική του ριζώματος, η νοηματική σταθερότητα δεν μπορεί παρά να είναι μια ψευδαίσθηση. Αντί για τις σταθερές ενός μετρήσιμου εαυτού, θα έπρεπε να μιλά κανείς για στιγμές αγγίγματος, όπου νέες συνδέσεις και συσχετίσεις λαμβάνουν χώρα ανάμεσα στα πεδία του υποκειμένου, του κόσμου και της αναπαράστασης, ενώνοντάς τα μέσα από διαφορετικές σχέσεις αναδιαμόρφωσης.

Λέξεις-κλειδιά: επιφάνεια, δέρμα, κατάλυση, ρίζωμα, εξωτερικότητα.

8ο ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

Διημερίδα

Μεταμορφώσεις της Σωματικότητας: Τέχνη - Σώμα - Τεχνολογία

16-17 Μαΐου 2014, Ιόνιος Ακαδημία, Κέρκυρα

Συνδιοργάνωση: Τμήμα Τεχνών Ήχου και Εικόνας του Ιονίου Πανεπιστημίου και Περιφέρεια Ιονίων Νήσων

16:30 Συνεδρία 6

Συντονισμός: Γιάννης Δεληγιάννης, Λέκτορας, ΤΤΗΕ, ΙΠ

6.1. Η οικειότητα στην κινηματογραφική ερμηνεία:

Πειραματική σκηνοθεσία και πρακτικές υποκριτικής στον ψηφιακό κινηματογράφο

Michael Andrew Morgan

European Film College, Δανία

Η παρουσίαση μου εισάγει την έννοια της οικειότητας στην κινηματογραφική ερμηνεία, μέσω της διαδικασίας παραγωγής της στον ψηφιακό κινηματογράφο. Θα καθορίσω την οικειότητα μέσα από τις «σχέσεις» και τις «αλληλεπιδράσεις» της, ώστε να δημιουργηθεί «αυτό-αποκάλυψη», «θετική αποδοχή» και «αμοιβαία συνεννόηση», όπως αυτά αναγνωρίζονται από τον θεωρητικό της ερμηνείας Bruce Barton (Barton, 2014). Η σκηνοθέτις και ακαδημαϊκός Virginia Pitts έχει καθορίσει ένα «χειροτεχνικό τρόπο» σκηνοθεσίας όπου οι σκηνοθέτες, όπως ο David Lynch και ο Lars Von Trier, χειρίζονται τις κάμερες με τέτοιο τρόπο, ώστε να δημιουργήσουν μια «άμεση και οικεία σχέση» με τους ηθοποιούς (Pitts, 2011). Αυτή η προσέγγιση έχει γίνει δυνατή μέσω την χρήσης ψηφιακών καμερών που είναι «ελαφριές» και «ευαίσθητες στο φως» αλλά κιόλας λόγω της καταγραφής σε ταινία «χαμηλού κόστους» ή σε δίσκο μεγάλης χωρητικότητας που επιτρέπουν την καταγραφή πολλών και εκτεταμένων λήψεων. Ωστόσο είναι και η ανεξάρτητη παρουσία του σκηνοθέτη που δημιουργεί και πλάθει μια οικειότητα με τον ηθοποιό, πέρα από τη φυσική εγγύτητα. Η σκηνοθέτις Sally Potter, η οποία δουλεύει εκτενώς με τους ηθοποιούς της κατά τη διάρκεια των γυρισμάτων, απεκάλυψε πως οι διαδικασίες που ακολουθεί στην σκηνοθέτηση των ηθοποιών είναι ένα είδος «γυμνού σινεμά» που απαιτεί «ένα εξαιρετικό βαθμό ευθύτητας» (Potter, 2014). Θα υποστηρίξω πως μια τέτοια πρακτική μπορεί να ξεκινήσει κατά τη διαδικασία δημιουργίας, ιδιαίτερα κατά την εκπόνηση του έργου, τον αυτοσχεδιασμό ή την πρόβα. Θα προσφέρω παραδείγματα από το τελευταίο μου εργαστήριο «Intimate Filmmaking» που έγινε στο European Film College και στο οποίο συμμετείχαν σπουδαστές υποκριτικής και σκηνοθέτες σε συνεργατικές ασκήσεις χρησιμοποιώντας ψηφιακές κάμερες. Θα παρουσιάσω διαφορετικά στάδια οικειότητας τόσο στην σχέση του ηθοποιού με το σκηνοθέτη, όσο και στη μεταξύ τους αλληλεπίδραση. Εν τέλει θα κλείσω προτείνοντας πως αυτές οι πρακτικές έχουν τη δυνατότητα να δημιουργήσουν μιά οικειότητα μεταξύ του θεατή και του ηθοποιού/χαρακτήρα. Σύμφωνα με την Potter, «κάθε μέλος του κοινού θα βιώσει, με τη σειρά του, την οικειότητα αυτή, με το δικό του τρόπο» (Potter, 2014).

6.2. Όταν ο θεατής γίνεται ο πρωταγωνιστής: Τα Διακλαδωμένα Μονοπάτια

Bruno Mendes da Silva

Centro de Investigação em Artes e Comunicação, Universidade do Algarve, Πορτογαλία

Το πρότζεκτ, *The Forking Paths* επιχειρεί να δημιουργήσει ένα πλαίσιο από διαδραστικές κινηματογραφικές αφηγήσεις μέσω μιας εφαρμοσμένης έρευνας, η οποία προσπαθεί να μεταφέρει τον θεατή από ένα εξώδηγητικό

επίπεδο σε ένα ενδοδιηγητικό, δημιουργώντας (έτσι) μια *μετάληψη*. Πάνω από όλα το κίνητρο είναι να αναλυθούν οι πιθανότητες της αναγνώρισης του θεατή ως πρωταγωνιστή, μέσω της εκμετάλλευσης της ιδέας του χρόνου στον κινηματογράφο. Με την πρώτη αφήγηση, *Haze*, προσπαθούμε να δημιουργήσουμε μία πρόταση μέσω της χρήσης συγκεκριμένων πηγών αφήγησης, όπως και μέσω την πιθανότητας της επιλογής μέσω εναλλακτικών διαγραμμάτων ροής. Το πρότζεκτ *The forking paths* προβλέπεται να είναι διαθέσιμο σε διαφορετικά media και υποστηρικτικά μέσα όπως Διαδίκτυο, τις οθόνες αφής και το συμβατικό σινεμά.

Μέσω της εμβάθυνσης στη διαδραστική αφήγηση, ελπίζουμε στη δημιουργία ενός φαινομένου αντικατοπτρισμού, όπου ο θεατής και ο πρωταγωνιστής μοιράζονται την ίδια ταυτότητα και έτσι γίνονται ο θεατής-πρωταγωνιστής. Όπως στην περίπτωση του είδους «πρώτου-προσώπου» και των video games, τα διαφορετικά διαγράμματα ροής θα βασίζονται σε μία υποκειμενική ματιά που επικαλύπτει την οπτική γωνία του πρωταγωνιστή και την αντικαθιστά με τη οπτική γωνία του θεατή. Η λύση αυτή θα ενισχύσει την «ασωματοποίηση» του μοντέλου. Η οπτική υπόσταση του σώματος καταργείται. Αν και δεν παρατηρείται ούτε αποκαλύπτεται είναι τεχνολογικά ουδετεροποιημένη. Έτσι, το σώμα γίνεται ένα υπερβολικό φορτίο για τον ταξιδιώτη της αφήγησης “The forking paths”.

Λέξεις-κλειδιά: Ψηφιακή τέχνη, κινηματογράφος, Διαδραστικότητα, χρόνος, αφηγηματικότητα.

6.3. Το ελεγχόμενο σώμα υπό το πρίσμα των πρακτικών του human trafficking.

Πέντε αφηγηματικά animation spots, από την συνεργασία του TEI Αθήνας και του οργανισμού THE NO PROJECT

Ελένη Μούρη

Επίκουρος Καθηγήτρια Animation, Τμήμα Γραφιστικής, TEI Αθήνας

Η δυναμική της τέχνης του animation έγκειται στο ότι δομεί αφηγήσεις σε μη πραγματικούς κόσμους, ενώ τα γεγονότα που δραματοποιούνται είναι και αυτά έκδηλα φανταστικά. Ο δημιουργός κατασκευάζει τους δικούς του κόσμους με σκοπό να προβάλει τις απόψεις του, να κάνει κριτική, να αναπτύξει τα πιστεύω του μέσα από τους συμβολισμούς και την αφαίρεση.

Το θέμα που τέθηκε στους σπουδαστές του TEI Αθήνας, στο τμήμα Γραφιστικής και στο μάθημα Εμφύκωση (animation), ήταν η επικοινωνία του προβλήματος του human trafficking με μέσον το αφηγηματικό animation. Το πρόβλημα είναι, η οικονομική εκμετάλλευση ανθρώπων από ανθρώπους. Στο πλαίσιο αυτό, αναπτύχθηκε συνεργασία με τον οργανισμό THE NO PROJECT. Ο οργανισμός είναι μια ανεξάρτητη πρωτοβουλία κατά της Εμπορίας Ανθρώπων. Εστιάζει στο κυρίαρχο ρόλο της ζήτησης και προωθεί την ευαισθητοποίηση των νέων για να επηρεάσουν την κοινωνία μας, προκειμένου να αλλάξει στάση.

Εδώ θα παρουσιαστούν τα αποτελέσματα της συνεργασίας μεταξύ του TEI της Αθήνας και της ανθρωπιστικής οργάνωσης “The No PROJECT” στην ανάπτυξη οπτικού υλικού. Οι ταινίες που δημιουργήθηκαν εστιάζουν στην χρήση του ανθρωπίνου σώματος σαν μηχανή παραγωγής κέρδους. Η χρήση συμβολισμών και αφαίρεσης είναι χαρακτηριστική και του μέσου αλλά και του σκληρού θέματος.

Λέξεις-κλειδιά: narrative, story board, concept art, animation, human trafficking.

ΧΟΡΗΓΟΙ

Με την υποστήριξη:

Επικοινωνία:

Διαμονή:

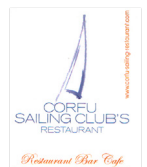
Cavalieri Hotel ****

Hotel Arcadion
An Exclusive Hotel for Exclusive Guests

Διατροφή:

AUDIO
VISUAL
ARTS

